

20335003

Delft meer dan Blauw

Langetermijnvisie Cultuur 2017

Inhoud.

•	Inleiding	2
•	Samenvatting	4
•	1. Delft meer dan Blauw	10
	1.1. Topkwaliteit verleden verbinden met topkwaliteit van nu	10
	1.2. Het creatieve gezicht van Delft	11
	1.3. Model voor de toekomst: Delft meer dan Blauw	12
	1.4. Samenhangend beleid	14
	1.5. Vergroten dynamiek	14
•	2. Speerpunten	15
	2.1. Cultureel Erfgoed	15
	2.2. Creatieve Industrie	17
	2.3. Aandeelhouderschap	19
•	3. Festivals	27
	3.1 Creatieve meetlat	27
•	4. Opmaat beleidsagenda	28
•	Bijlage 1 Ideeën uit de stad	30

Inleiding

Kunst en Cultuur spelen een grote rol in de samenleving. Cultuur gaat in de brede definitie over beschaving, behoud, ontwikkeling en vernieuwing, over creativiteit. Onze culturele identiteit bepaalt hoe we tegen de wereld om ons heen aankijken. Binnen de cultuur nemen de kunsten een min of meer autonome positie in. Het is van wezenlijk belang dat kunstenaars en cultuurproducenten hun creativiteit naar eigen inzicht ontwikkelen en presenteren. Kunst is er om te prikkelen, te ontroeren, confronteert en zet aan tot nadenken.¹

In de wisselwerking tussen oud en jong, wit en zwart, amateur en professional, wetenschap en kunst, kennis en cultuur, geschiedenis en actualiteit, ratio en emotie, overheid en private sector, komt een stad tot bloei.

De speerpunten van de Lange Termijnvisie “Delft meer dan Blauw” zijn voortgekomen uit:

- gesprekken van de wethouder Cultuur mevrouw Lian Merckx met alle raadfracties, cultuur- en onderwijsinstellingen, aan het begin van het proces in mei/juni 2006
- debatten en bijeenkomsten die op uitnodiging van de wethouder Cultuur door de stad zijn georganiseerd op 28 maart, 10 april, 17 april 2007,
- een Cultureel Manifest “De kracht van Delft” van de vier grote cultuurinstellingen Theater de Veste, de Mediatheek: bibliotheek/kunstuitleen/discotheek (DOK), Erfgoed Delft, het Centrum voor de Kunsten (VAK),
- een door Bureau ABF-research uitgezette enquête onder cultuurbeoefenaars en bewoners, en een document “Voorstellen voor de Cultuurvisie van Delft” als neerslag van die enquête en debatten, op uitnodiging van de Nieuwe Amateur, Lijm & Cultuur en enkele leden van de Cultuurkring,
- gesprekken met de decanen van de Faculteiten Industrieel Ontwerpen, Werktuigbouwkunde, Maritieme Techniek en Technische Materiaalwetenschappen, Bouwkunde, het hoofd van het Sport- en Cultuurcentrum,
- een tachtigtal individuele gesprekken met de woordvoerders cultuur van de fracties, wethouders, ambtenaren van gemeentelijke clusters en vakteams, stakeholders in het culturele veld, en private partners,

allemaal mensen die de stad een warm hart toe dragen, soms al jaren met liefde werken in en voor deze stad, en met passie durven dromen over wat zij in de culturele toekomst voor zich zien

Het College van Burgemeester & Wethouders stelt zich voor om, na instemming met deze Langetermijnvisie en vaststelling door de Raad, met de stad en al onze partners te bespreken en uit te werken hoe onze ambities op Delftse schaal waar te maken.

Delft meer dan Blauw is een verhaal op visie niveau. In de uitwerkingsfase zal de afstemming met de afzonderlijke terreinen, de meerwaarde van de samenwerking en de gewenste te behalen gezamenlijke doelstellingen, verder worden uitgewerkt.

De visie zullen wij vertalen in een vier jarig beleidsplan waarin concreet wordt aangegeven op welke wijze onze speerpunten invulling krijgen en welke onderwerpen aparte deelnota's verdienen zoals evenementen, stadsmarketing, architectuur en het subsidiesysteem. We

¹ Kunst bloeit in vrijheid zonder dat kunstenaars een maatschappelijke opdracht hoeven te vervullen. Kunst omwille van de kunst én opdracht kunst maken onderdeel uit van het in deze visie gehanteerde kunstbegrip.

hebben er vertrouwen in dat dit gaat lukken. In bijlage 1 zijn al de eerste concrete ideeën van de stad verwoord.² In hoofdstuk 4 “Opmaat beleidsagenda” lichten wij onze werkwijze toe. We zullen streng zijn over onze eigen rol en bij de uitwerking steeds aangeven tot hoever onze verantwoordelijkheid en inspanning voor elk van de speerpunten of projecten reikt. Geen eenduidig benauwend systeem van regelzucht en controle, maar eerder waar nodig van ontregeling, van afstand nemen en acceleratie, maar ook van interventie en regie, zodat de stad Delft optimale kansen krijgt haar creatieve gezicht te tonen zowel regionaal, nationaal als internationaal.

In de stadsvisie zullen wij een plek inruimen voor deze Langetermijnvisie.

² De ideeën van de stad zijn een bewijs van het enthousiasme dat het visieproces in de stad teweeg heeft gebracht. Zij dienen ter inspiratie of als voorbeeld. Veel ideeën zullen gerealiseerd worden zonder bemoeienis van de gemeente, weer andere zijn voornemens van de 4 grote cultuurinstellingen die concreet gestalte krijgen. De uitwerking van de ideeën waar de gemeente een rol heeft kan over 3 bestuursperioden worden verdeeld. Voorstellen hiertoe zullen in achtereenvolgende beleidsplannen worden opgenomen.

Samenvatting

“Delft meer dan Blauw” onze Langetermijnvisie Cultuur 2017 laat zien dat Delft een stad is met een rijk verleden met topkwaliteit in diverse segmenten van de samenleving: kunst en cultuur, techniek en uitvindingen, koopmanschap en industrie, en sociale organisatie en betrokkenheid van inwoners bij hun stad. In het Delft van nu zijn deze kwaliteiten opnieuw aanwezig maar blijven zij te onzichtbaar voor de bewoners en de buitenwereld. De kwaliteiten van Delft zouden veel beter tot hun recht komen als zij onderling met elkaar zouden worden verbonden.

Het verleden benutten als continue inspiratiebron voor het heden betekent dat de actuele stad Delft op een bijzondere eigen wijze als proeftuin gaat fungeren voor de kunstenaars, vormgevers, creatieve ondernemers, architecten, jongeren en het creatieve technische potentieel van de TU Delft. Geen stad in Nederland paart cultureel erfgoed op zo’n bijzondere wijze aan creativiteit kennis en techniek. Uitvindingen, creatieve ontwerpen en architectuur, vormgeving en design, materiaalontwikkeling en nieuwe organisatiestructuren en de sociale dimensie zullen door de combinatie van cultureel erfgoed, creatieve industrie en kenniseconomie wereldwijd de aandacht vragen.

Dit vraagt van de gemeentelijke overheid integraal beleid en een ambitie talenten te stimuleren en te honoreren en het creatieve keurmerk Delft als strategische positie te definiëren. Ter versterking van deze strategische positionering gaat deze visie vooral in op kansen die nog niet worden benut en die het bestaande een belangwekkende meerwaarde kunnen verlenen. In die zin besteedt de nota minder aandacht aan de kunsten zelf maar gaat de visie eerder over het invullen van randvoorwaarden. Er wordt een keuze gemaakt voor die kunst disciplines waar de stad al sterk in is zodat de verwoorde ambitie aansluit bij de potentie van de stad.

Cultuur en de bewoners van de stad zijn in Delft onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het huidige cultureel aanbod biedt een stevige voedingsbodem voor verdere ontwikkeling. Vanuit deze kracht en vanuit het besef dat kunst en cultuur in belangrijke mate bijdragen aan het halen van maatschappelijke doeleinden, willen we door middel van de integratie van verschillende vakteams verder bouwen aan de deelname, de integratie, de cultuureducatie, de amateurkunst en het jeugdbeleid en deze verbinden met de nieuwe creatieve ontwikkelingen van de stad.

Delft zal zich niet alleen onderscheiden door de unieke combinatie van erfgoed, techniek en creatieve industrie maar ook door de manier waarop de inwoners van de stad bij de verdere ontwikkeling zijn betrokken. Dit is een bijzondere inspanning die alleen maar kan slagen omdat er al een stevige basis is gelegd. Het sociale erfgoed van de stad en het maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel van direct betrokkenen zullen worden aangesproken, om van de na te streven topkwaliteit en te realiseren producten in de openbare en publieke ruimte, een feest voor alle bewoners te maken. Jongeren zullen op een aantrekkelijke en onorthodoxe wijze bij deze creatieve technische ontwikkelingen worden betrokken. Zie voor de verdere invulling 2.3. Aandeelhouderschap.

In “Delft meer dan Blauw”, hebben wij drie speerpunten geformuleerd die wij samen met de stad invulling willen geven: cultureel erfgoed, creatieve industrie en aandeelhouderschap

Het is belangrijk dat deze visie uitmondt in concrete plannen. Daarom maken wij als vertaling van de visie, en als uitwerking van de drie speerpunten een beleidsplan voor vier jaar met programma’s en projecten, doelstellingen, concrete resultaten en producten. Iedere vier jaar stellen wij een nieuw beleidsplan op waarin de prioriteiten worden aangegeven en de lijn van

de visie en speerpunten wordt vastgehouden. In hoofdstuk 4 “Opmaat beleidsagenda” geven wij aan hoe wij hiermee om willen gaan.

In het licht van de formulering van een visie voor de komende tien jaar staat de stad voor een belangrijke keuze die bepalend is voor de culturele toekomst van Delft: continueren en consolideren van de bestaande situatie, of substantieel inzetten op vernieuwing en daarbij gebruik maken van de kwaliteiten die Delft zelf in huis heeft.

Leidraad bij de te maken keuze is de sterkte en zwakteanalyse van de stad, gemaakt op basis van een tachtigtal interviews met deskundigen.

Sterke punten Delft

- Delft is een prachtige historische stad met veel Rijks- en beschermde monumenten, grachten en nationale collecties
- een aantrekkelijke schaal
- een brede cultuursector met een regionale centrumfunctie
- een stevig cluster Cultureel Erfgoed Delft (musea) met een samenhangend, educatief en publieksgericht beleid
- Delft trekt veel (internationale) bezoekers
- ligging in de directe nabijheid van Rotterdam en Den Haag met veel cultuurvoorzieningen maakt het mogelijk een eigen profiel te kiezen en te ontwikkelen
- een groot potentieel aan hoger opgeleiden, het hoogste percentage van Nederland
- het Technisch Innovatief Complex van de TU Delft, R&D instellingen, innovatieve bedrijven, studenten, laboratoria, hogescholen
- veel aandacht voor kunst in de breedte en rol als opdrachtgever van kunst in de wijken
- een stevig verankerde cultuureducatie in het basis en voortgezet onderwijs
- een omvangrijke amateurkunstsector
- hoog percentage nieuwe Delftenaren en veel jongeren
- een groot potentieel vrijwilligers in de cultuursector

Zwakke punten Delft

- grote scheiding tussen hoger en niet hoger opgeleide Delftenaren
- de oude historische binnenstad is teveel een “stand-alone” fysiek en mentaal
- weinig verbinding tussen het cultureel erfgoed en de cultuursector
- te weinig verbinding tussen de cultuursector en de creatieve industrie
- een koppeling tussen kenniseconomie en creatieve industrie ontbreekt
- aandacht voor toptalent is een taboe
- een low profile evenementenbeleid en popprogrammering
- geen professionele (ongecoördineerde, niet integrale) stadsmarketing
- strategische positie Delft ten opzichte van Rotterdam en Den Haag niet gedefinieerd

In het licht van de sterkte en zwakte analyse betekent *continueren en consolideren* dat de stad op termijn positie verliest:

- dat wil zeggen de stad Delft houdt twee, zo niet drie gezichten: de wereld van de oude historische binnenstad, de wereld van de TU Delft, en de woonwijken buiten het centrum. De oude en de nieuwe stad staan op zichzelf. Het zwaartepunt van

het kunst- en cultuurbeleid ligt op de breedte en de topkunst blijft een “verboden vrucht”. Dit zijn niet alleen beelden van buitenaf maar het is ook voor een belangrijk deel de beleving van de mensen die in Delft wonen en werken. Dit betekent op termijn:

- een verlies van de (culturele) strategische positie in de regio, de Randstad, nationaal en internationaal
- TU Delft die zich steeds meer zal verbinden met (inter)nationale steden waardoor het specifieke van cultureel en creatief Delft onbenut blijft. Delft zal zich cultureel moeten profileren mede door de toenemende concurrentie van (inter)nationale cultuursteden
- het missen van kansen om de stad aantrekkelijker te maken door kwaliteiten te verbinden, en de al vanouds aanwezige kracht te vertalen in een actuele vorm, waar de stad gezien zijn verleden recht op heeft
- een afnemende betrokkenheid van de inwoners bij de stad, en het gemis aan culturele identificatie door het ontbreken van de relatie tussen heden en verleden

Vernieuwen en accelereren betekent het verbinden van de sterke punten van de stad:

- dat wil zeggen, benutten van het aanwezige creatieve potentieel aan topkwaliteit en betrokkenheid in de stad met het oog op het definiëren en neerzetten van een sterk creatief keurmerk waarmee Delft zich landelijk en internationaal profileert. Zichtbaar wordt dat:
 - Delft zich profileert als een creatieve kennisstad waar culturele producties, cultureel en creatief ondernemerschap worden gestimuleerd en gefaciliteerd
 - de stad een “proeftuin” is van de TU Delft met alle nieuwste ontwerpen, ontdekkingen, uitvindingen op het gebied van architectuur, vormgeving, design
 - ruwe en roestige overgangsgebieden worden benut voor de culturele voorhoede van de stad en creatieve ondernemers en dat er wat dit betreft geen kansen worden gemist
 - bij alle uit te zetten lijnen voor de ontwikkeling van de stad het oude centrum met zijn rijke verleden op het terrein van monumenten, collecties en sociale geschiedenis het referentiepunt is.
 - de inrichting van de openbare ruimte zich onderscheidt door een zorgvuldige aanpak en hoge kwaliteit die aansluit bij de kwaliteit van de oude monumenten en architectuur, en waarbij de gemeente de criteria bepaalt
 - het sterke punt van Delft, aandacht voor de participatie van alle inwoners wordt gecontinueerd en op een nieuwe “eigenwijze” manier wordt verbonden met de creatieve kennisstad.

Het consolideren van de bestaande situatie is voor ons geen optie. We willen de komende tien jaar benutten om onze strategische positie op het terrein van cultuur in de Randstad te versterken en kiezen daarom voor vernieuwen en accelereren.

Voor dit scenario hoeven geen huzarenstukjes te worden uitgehaald.

Het unieke van Delft is dat de stad alle ingrediënten in huis heeft om in de voetsporen van zijn rolmodellen te treden en die vernieuwing vorm te geven: een stevige enthousiaste culturele sector, een groot potentieel aan vrijwilligers, een omvangrijk creatief vermogen, een sterke traditie van koopmanschap en ondernemerschap, veel bezoekers (toeristen en dagjesmensen), een sterke verwevenheid van cultuur met de bewoners, en een grote betrokkenheid van de

inwoners bij hun stad. De titel “Delft meer dan Blauw” verwijst naar de toekomstige ontwikkeling van de stad die verder reikt dan het cultureel erfgoed: het blauw van Vermeer en het Delfts Blauw, maar geeft tegelijkertijd aan dat Delft alles in huis heeft om op cultureel gebied meer dan blauw, ofwel blauwer dan blauw te worden.

Om bovenstaande te bereiken is het van belang op twee niveaus de aanwezige kwaliteiten via projecten en programma's gericht met elkaar te verbinden:

- het cultureel erfgoed met de cultuursector en de creatieve industrie
- de creatieve industrie met de kenniseconomie

De wijze waarop die verbindingen worden gelegd, de manier waarop de cultuurinstellingen, de private partijen en de bewoners, erbij betrokken zijn, hun verantwoordelijkheid nemen, en de resultaten vorm krijgen, noemen wij aandeelhouderschap.

De basiswaarden van de stad, een stevige sociale infrastructuur met een groot zelforganiserend vermogen liggen ten grondslag aan deze sterke punten van de stad. Deze komen tot uitdrukking in een vooraanstaande positie van de cultuureducatie en een actieve vorm van Kunst in de Wijken waar Delft landelijk mee voorop loopt. Dit is een voorbeeld van een succesvolle inhoudelijke samenwerking tussen kunst, cultuur en welzijn die ook tot uitdrukking komt in een gezamenlijke subsidiering van projecten en het is tevens een belangrijk instrument voor integratie van verschillende culturen.

De cultuurvisie gaat uit van een onderlinge wisselwerking van de sociale en culturele dimensie van de stad zonder welke de ambitie niet op de gewenste manier kan worden vorm gegeven.

Belangrijk is scherp te formuleren waar de niche zit voor Delft waardoor de stad zich onderscheidt van omliggende steden. De stimulerende gesprekken met de TU Delft hebben ons ervan overtuigd dat wij hierin zullen slagen. Op het terrein van de high tech en economie hebben we in de samenwerking met de universiteit al stappen gezet.³ Het is nu zaak om de kunst en cultuur en creatieve industrie te verbinden met de kenniseconomie. De verbinding tussen kunst en wetenschap is zo oud als de wereld en nog zo actueel als in de tijd van Leonardo da Vinci.

De visie stelt dat de aanwezige kernkwaliteiten meer verbonden moeten worden dan op dit moment het geval is. Dit vraagt een krachtige blijvende impuls vanuit het sociale domein en een integrale benadering van onderwerpen die op stedelijk niveau spelen. Zo zullen ook bewoners worden betrokken bij nieuwe uitvindingen of ontwerpen van de TU Delft en zal de aanjaagfunctie ook het leven van de bewoner raken. Zoals in de visie verwoord is de traditie van de “sociale ingenieur” van Delft dat hij zich bekommert om de maatschappelijke context van zijn te leveren product. Op deze manier krijgt Delft als “proeftuin” een invulling die deze extra inspanningen legitimeert.

Voor ons als bestuur is het een uitdaging om kunst en cultuur te verbinden met de kenniseconomie, de ruimtelijke ontwikkeling van de stad, de architectuur, de vormgeving, de cultuureducatie, het jeugdbeleid, en met de bewoners van de stad, van oudsher een sterke verwevenheid. We willen laten zien waar de eerste succesvolle verbindingen worden gelegd. De belangrijkste verandering zal zijn dat het cultuurbeleid niet meer de zaak is van één portefeuille, of één overheid, maar een onderwerp voor integrale bestuurlijke aanpak met één verantwoordelijke portefeuillehouder.

³ Een voorbeeld is “Yes Delft”

In veel gevallen betekent het de dingen anders doen, en iets anders maken van hetzelfde geld. In specifieke gevallen gaat het om extra geld om dat andere meer gewicht en kracht te geven. In onze wijze van besturen willen we zelfs voorop gaan lopen. Ook hier is sprake van een traditie die nieuw leven wordt ingeblazen.

Wij willen deze visie ook kenbaar maken aan de in onze stad gevestigde bedrijven en private partners die we nog niet hebben kunnen spreken. Waar nuttig en nodig zullen wij samenwerken met de regio Haaglanden, Rotterdam, Den Haag, de Randstad, het Rijk, Brussel, creatieve steden elders in het land of in de wereld.

De speerpunten die uit de keuze voor het scenario van vernieuwen voortkomen zijn: cultureel erfgoed, creatieve industrie en aandeelhouderschap.

1. Cultureel erfgoed

De vooraanstaande positie van Delft op het gebied van monumenten, collecties en geschiedenis kan beter worden getoond en benut voor de (inter) nationale positionering van de stad, het cultuurtoerisme en de identificatie van de inwoners met hun stad. Het erfgoed zal meer dan in het verleden de inspiratiebron zijn van betekenisgeving van waaruit de stad verder bouwt.

2. Creatieve industrie

De creatieve industrie is een kans die Delft niet kan laten liggen. We hebben de creatieve economie vanuit de economische portefeuille al op de agenda gezet. Een verbinding met de kenniseconomie opent uitdagende perspectieven voor nieuwe creaties, producties, kunst, architectuur, vormgeving, industrieel ontwerpen, de openbare ruimte, watersport en toerisme, en nieuwe vormen van besturen. Het gaat om de wisselwerking tussen de kunsten en de daaraan gelieerde, of voor een deel ermee samenhangende terreinen. Op de grensgebieden beïnvloeden de kunsten en de creatieve ondernemers elkaar. Dit heeft een positieve uitwerking op het creatieve en economische klimaat⁴. De cultuursector kan leren van de creatieve ondernemers en omgekeerd laten creatieve ondernemers zich inspireren door kunstenaars en vormgevers.⁵ De productie van de creatieve sector trekt mensen aan die in die stad willen wonen en werken, en die vervolgens belangrijk zijn voor de lokale economische ontwikkeling. Een samenwerking met de TU Delft in de vorm van een groeimodel maakt het mogelijk het creatieve keurmerk Delft opnieuw tot een wereldwijd exportproduct te maken via de programma's "Camera Futura", "Delft als Proeftuin" en "Democratisch Ontwerpen".⁶ De wisselwerking tussen de kunsten en de disciplines die grenzen aan de kunsten of er voor een deel mee samen vallen, is de meerwaarde

⁴ In "Creativiteit in kaart gebracht", Mapping document creatieve bedrijvigheid in Nederland, Discussiestuk voor de conferentie Cultuur en Economie, van de Ministeries van Economische Zaken en OCW, Koninklijke Schouwburg Den Haag, 28 juni 2005, wordt Delft naast Amsterdam, Amersfoort, Arnhem, Utrecht en Haarlem genoemd als een stad met een relatief grote creatieve sector die vooral de laatste acht jaar een sterke groei heeft doorgemaakt vanuit een achterstandspositie. In dit verband worden ook Rotterdam en Eindhoven genoemd, blz.14

⁵ De gelden van de cultuurbegroting zullen alleen voor de kunst en cultuur en niet voor de aangrenzende terreinen worden ingezet aangezien dit de draagkracht van de cultuursector te boven gaat. Per project zal kritisch gekeken worden of het project in aanmerking komt voor subsidie en voor welk onderdeel. Door de integrale aanpak kunnen wel budgetten van andere portefeuilles worden ingezet ten gunste van het gezamenlijk resultaat. Ook kan de gemeente op onderdelen faciliteren door bijvoorbeeld het wegnemen van belemmeringen die voor creatieve ondernemers een blokkade vormen bij het uitoefenen van hun beroep. Een voorbeeld is de toegankelijkheid van industrieterreinen gedurende de nacht omdat bepaalde branches dan ook vaak werkzaam zijn.

⁶ In het beleidsplan zullen per periode de stappen van dit groeimodel worden weergegeven.

3. Aandeelhouderschap

De sterke betrokkenheid van de inwoners van Delft bij de culturele groei van hun stad kent een rijke traditie. Prominente kunstenaars, wetenschappers, en industriëlen droegen in het verleden bij aan de culturele en economische ontwikkeling van de stad. Een honderd vijftig tal amateur groepen, waarvan een veertigtal allochtone verenigingen, zijn actief in de stad, en de cultuureducatie in het basis- en voortgezet onderwijs is stevig geworteld. Amateurs gaan zich verbinden met professionals en krijgen ondersteuning om hun talenten verder te ontwikkelen. Kinderen die in Delft naar school gaan krijgen via een doorlopende leerlijn en de Brede School, een specifiek op Delft toegespitst cultureel pakket aangeboden dat hun tot trotse zelfbewuste jongeren maakt die zich met hun stad identificeren. Alle Delftenaren worden uitgenodigd in de toekomst hun creatieve bijdrage te leveren zodat iedereen zich “mede-eigenaar” gaat voelen van de stad met zijn vele culturen. Deze rijke diversiteit gecombineerd met het grote potentieel aan jongeren, zijn een extra stimulans om geïnspireerd door het verleden, het nog beter te gaan doen.

Dankzij deze basiswaarden waaraan de afgelopen bestuursperioden hard is gewerkt kan de stad nu een volgende stap zetten en de speciale kwaliteiten verder uitbouwen en versterken. Echter samen met de bewoners. Kunst in de Wijken zal daarom worden voortgezet en waar nodig een structureel karakter krijgen. Ook zullen we bezien waar de cultuureducatie nog versterkt kan worden. Een stad kan alleen succesvol zijn als instrumenten als cultuureducatie, amateurkunst, Kunst in de Wijken zich tegelijk met de kwaliteiten van het erfgoed en de creatieve industrie ontwikkelen en elkaar beïnvloeden met actieve bewoners die initiatief ontplooiën, elkaar opzoeken, allianties sluiten en trots zijn op hun eigen bijdrage aan de stad. Wij kennen aan deze dimensie een even grote waarde toe dan aan de speerpunten erfgoed en creatieve industrie en zien in het samenspel en het benutten van de aanwezige kwaliteiten een grote kans van Delft een nog mooiere stad te maken.

In de roman “De zwarte met het witte hart” beschrijft Arthur Japin de komst naar Delft omstreeks 1837 van twee zwarte Afrikaanse prinsjes Kwasi en Kwame, die hier als Hollanders worden opgevoed en studeren. Zij dienen als onderpand voor een illegale slavenhandel van de Nederlandse regering. De roman van de virtuoze verteller Japin die de “inburgering” beschrijft van Kwasi en Kwame in het 19de eeuwse Delft en de worsteling van de stad met het aandeelhouderschap, is een ontroerende beschrijving van een zoektocht naar identiteit.

“Verstaanbaar zijn is iets anders dan begrepen worden. Het is een aangename toestand voor een vreemdeling in een nieuw land. Hij kan voldoende voor zichzelf opkomen, maar is nog doof voor alle bijbetekenissen, kwinkslagen, intonaties en terzijdes. Het is een zwevende toestand die hem beschermt tegen verbale kwetsuren, terwijl het hem zo alert houdt dat hij van elk woord snoept tot hij smaak van bijsmaak heeft leren onderscheiden. Men doet zijn best voor de nieuwkomer en verwacht nog weinig van hem terug. Er is een overgave, alsof hij wordt gestreeld zonder iets terug te hoeven doen”⁷

⁷ Arthur Japin, De zwarte met het witte hart, Uitgeverij De Arbeiderspers – Amsterdam - Antwerpen, 1997, blz.101

1. Delft meer dan Blauw

1.1. Topkwaliteit uit verleden verbinden met topkwaliteit van nu

Delft (95.000 inwoners) is een rijke historische stad met veel (Rijks)monumenten en nationale collecties. Het ligt onder de rook van Rotterdam (600.000 inwoners) en Den Haag (500.000 inwoners) en bestrijkt als onderdeel van de regio Haaglanden een verzorgingsgebied van ca. een miljoen inwoners. De stad heeft een aantrekkelijke schaal en er is nog ruimte.

De grachten en de Schie zorgen voor een speciale tinteling van licht, kleur, en atmosfeer. Vanwege die directe nabijheid van twee zich sterk profilerende steden met veel culturele voorzieningen is het voor Delft een kans, dwars tegen de heersende trends in, een eigen profiel te kiezen en te ontwikkelen.

Delft heeft als relatief kleine stad, ten opzichte van het landelijk gemiddelde, een omvangrijk percentage hoog opgeleiden. Een zevende van de totale bevolking is student, docent en professor van de TU Delft, in totaal 14.000 mensen, die qua kennisinfrastructuur een vijfde van de oppervlakte van de stad uitmaken. De TU Delft staat garant voor zo'n 5000 arbeidsplaatsen (professoren, promovendi, technici, staf). Naast de Faculteit Industrieel Ontwerpen draagt in nog sterkere mate de Faculteit Bouwkunde bij aan het aantal creatieve inwoners. Hier zijn meer dan 3000 studenten werkzaam. Beide faculteiten zijn wereldvermaard en hebben een grote aantrekkingskracht op buitenlandse studenten. Daarnaast bevinden zich er TNO, het Flex Innovation Lab, het Delta-instituut en het zich ontwikkelende Technopolis, IKEA Concept Center, DSM en andere chemische bedrijven die een rechtstreekse link hebben naar de universiteit.

Delft heeft prachtig onderhouden monumenten, een gemeentelijk Vakteam Monumentenzorg en Bouwkwaliteit, een groot aantal musea (Prinsenhof, Lambert van Meerten, Nusantara, Paul Tetar van Elven, Legermuseum), het Archief en de Afdeling Archeologie, het Vermeer Centrum Delft, het Techniek Museum, een theater (Theater de Veste), een Centrum voor de Kunsten (VAK), een filmhuis (Lumen), een nieuwe Mediatheek: bibliotheek, kunstuitleen en discotheek (DOK), een landelijk opererend jeugdtheatergezelschap (MAX), Nyama, een project van Stichting Henri Bergson, een popzaal (Speakers), de Koninklijke Porceleyne Fles, World Art Delft, een Centrum voor Sport- en Cultuur van TU Delft, een straattheaterfestival als de Mooi Weer Spelen, het Delft Chamber Music Festival, en bedrijfsverzamelgebouwen als Bacinol met Bacinol Expo, en Lijm & Cultuur. Landelijk opererende entertainmentinitiatieven als MOJO, One and Only, en The Alternative zijn hier gevestigd. Er is een bloeiend verenigingsleven (amateurkunst), een sterke wijkaanpak en betrokken inwoners, een stevig verankerde cultuureducatie in het basis- en voortgezet onderwijs en de brede school, een sterke rol van de gemeente als opdrachtgever voor kunst in de wijken en een grote mate aan private betrokkenheid van burgers bij de ontwikkeling van de stad. De basis van de stad komt voort uit kleine en grote initiatieven van creatieve betrokken mensen die, wel of niet gestimuleerd door de gemeente, vorm geven aan de stad. Door de consequente en voortdurende gemeentelijke aandacht voor de sociale infrastructuur komen er processen tot stand met opmerkelijke resultaten. "De Metamorfosen van de Poptahof", "Nyama Wereldculturenfestival en Wereldmarkt" en "Camping Babylon" zijn hier voorbeelden van. Zie verder 2.3. Aandeelhouderschap

Delft heeft al vroeg, begin jaren 90, ingezet op kennisstad, lang voordat andere steden zich bewust werden van het belang ervan.

Er is een grote scheiding tussen de Delftenaren die hier al van oudsher wonen en de Delftenaren die voor een deel van buiten de stad komen. Het percentage hoger opgeleiden ligt ver boven het landelijk gemiddelde. Het oude Delft is teveel een “stand-alone” en heeft weinig verbinding met de nieuwe stad die zich aan het ontwikkelen is.

De creatieve industrie staat aan het begin van die ontwikkeling, een koppeling met kenniseconomie ontbreekt.

De nadruk ligt sterk op de breedtekunst en de amateurkunst maar er is een schroom om ook het toptalent en topkunst te laten zien, te ontwikkelen en te verbinden. Er is een versnipperd en low-profile evenementenbeleid en popprogrammering, en het ontbreekt aan een professionele stadsmarketing. Kortom: de fysieke en strategische verbinding van de oude historische stad met de nieuwe stad ontbreekt en omgekeerd laat de nieuwe stad zich nog te weinig inspireren door de kwaliteit van het erfgoed bij het uitzetten van nieuwe lijnen, waardoor de kernkwaliteit van Delft “*creatieve technische uitvinders- en koopmanstad*” niet optimaal wordt benut.

De stad bezit met zijn historiciteit, zijn schaal, zijn culturele infrastructuur, zijn groot potentieel aan hoger opgeleiden, zijn rijke culturele diversiteit, en een goed culinair aanbod, uitstekende randvoorwaarden voor een aantrekkelijke stad.

Delft onderscheidt zich van Rotterdam en Den Haag en de rest van het land door de unieke combinatie van erfgoed en nieuwe creatieve technologie en industrie, een gegeven dat de stad in de toekomst veel meer kan uitbuiten. In dat opzicht is een vergelijking te trekken met Amsterdam dat in de Noordvleugel een zwaartepunt vormt van de creatieve industrie en zich eveneens kenmerkt door de aanwezigheid van een rijk cultureel erfgoed en een groot percentage hoog opgeleiden.

Door de topkwaliteit van het verleden te verbinden met de topkwaliteit van nu, de ontwikkeling van de creatieve industrie en kenniseconomie, kan Delft zijn landelijke positie nog versterken.⁸

Musea zijn een economische factor voor het cultuurtoerisme. De podiumkunsten en de creatieve productie maken een stad aantrekkelijk voor bevolkingsgroepen die hier graag willen wonen en die het belangrijkst zijn voor de lokale economische ontwikkeling. De creatieve sector stimuleert via deze omweg de lokale economie, bij een eventuele toekomstige afweging voor de realisatie van een tweede zaal van Theater de Veste, een factor van belang.⁹

1.2. Het creatieve gezicht van Delft

Deze cultuurvisie verbindt de oude historische binnenstad met zijn rijke culturele erfgoed en grachtengordel, met het nieuwe Delft, de stad die zich de komende tien jaar met name vanuit het historische centrum ontwikkelt ten zuiden van het Cultuurplein met als centrale as De Schie, in het midden verbonden door een unieke verzameling universiteitsgebouwen van de wereldberoemde architecten Van den Broek en Bakema. Het creatieve gezicht van Delft vormt de belofte voor de culturele, sociale en economische toekomst van de stad.

⁸ Atlas voor Gemeenten 2007. Delft scoort hoog op de in de visie genoemde kwaliteiten van de stad.

⁹ Cultuur en Creativiteit naar waarde geschat. Atlas voor gemeenten, SEO, Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam, juni 2005, blz.98. Kunst en cultuur zijn als geen andere sector in staat nieuwe sectoren aan te trekken. Zij zijn het lokaas voor detailhandel, straatcultuur en andere attracties, in: The creative Engine, How Arts & Culture is Fueling Economic Growth in New York City Neighbourhoods, in: Center for an Urban Future, November 2002, blz.1.

Wat de sociale dimensie betreft gaat het om het maximaal faciliteren van mogelijkheden voor mensen om zich te ontwikkelen en hun creativiteit aan te boren. Het verzamelen van (historische) kennis over de directe leefomgeving waarin mensen wonen stimuleert hun trots en zelfvertrouwen, en een eigen herkenbare identiteit.

In landelijke onderzoeken staat Delft in de top drie als het gaat om de aantrekkelijkheid van het cultureel toeristisch imago van de oude binnenstad.¹⁰ Er begint zich rondom die kern een nieuw Delft te ontwikkelen. Bacinol, het door de gemeente geïnitieerde bedrijfsverzamelgebouw, ooit het laboratorium van DSM, waar kunstenaars en creatieve ondernemers zorgen voor een aantrekkelijke dynamiek en onorthodoxe samenwerking, is daar een goed voorbeeld van. Bacinol Expo brengt een verbinding tot stand tussen de culturele sector en de creatieve domeinen van de universiteit en bedrijven zoals DelftTech BV en programmeert voor diverse doelgroepen waarbij een mix tussen high en low culture aan bod komt. Na een succesvolle start gaat Bacinol verhuizen naar een markante plek aan de Schieoever, de toegangspoort tot de cultuuras naar het zuiden. Het multidisciplinaire ontwerpbureau Fabrique, een van de mooiste productbureaus ter wereld is in Delft gevestigd. Nieuwe netwerken van jonge ondernemers verbinden de bestaande enclaves van verenigingen en besturen en interveniëren in de vrij gesloten universitaire wereld van studenten, docenten en professoren. De creatieve sector die direct van belang is voor het cultuurbeleid telt bijna 2000 werknemers mede dankzij de Faculteit Industrieel Ontwerpen, die met 1700 studenten, een van de grootste van de wereld is. In de brede definitie gaat het om 10.000 arbeidsplaatsen waar de ICT een belangrijk onderdeel van is.

Op demografisch gebied draagt de TU Delft met haar internationale positie bij aan een wereldwijde migratie van het hoogopgeleide deel van de bevolking. Professoren komen naar Delft mede vanwege de aantrekkelijkheid van de oude historische binnenstad, het cultuuraanbod waarbij ook de directe nabijheid van het strand een factor is die meespeelt. Delft kan van die migratiestromen en netwerken profiteren voor de creatieve ontwikkeling van de stad, zoals indertijd van Anthonie van Leeuwenhoek, die lid was van de Royal Society in Londen en internationaal communiceerde over zijn zelfgebouwde microscopen. De culturele toekomst van Delft kan niet los gezien worden van de ontwikkeling van de stad als totaal. Te lang heeft Delft een deel van zijn expertise en professionaliteit verborgen gehouden. Stiekem zijn de Delftenaren trots op hun stad maar zij hebben een zekere schroom, om hier openlijk voor uit te komen, hun creatieve gezicht te tonen.

1.3. Model voor de toekomst: Delft meer dan Blauw

Wij willen een samenhangend en stimulerend beleid ontwikkelen samen met alle partners in de stad op een niveau, waar de stad, gezien zijn rijke traditie en internationale faam, recht op heeft. Dat betekent eenvoudigweg aansluiten bij wat er al is, verdere accenten leggen, en opnieuw de durf en het koopmanschap ontwikkelen om van Delft een topstad te maken op het gebied van kennis, creativiteit, koopmanschap en techniek, die wereldwijd de aandacht vraagt. Beroemde Delftenaren wijzen ons de weg: Johannes Vermeer, Pieter de Hoogh, Anthonie van Leeuwenhoek, Hugo de Groot, Lambert van Meerten, Jacob van Marken, Jan Schoonhoven, Paul Teta van Elven, etc..... Wat al deze mensen gemeenschappelijk hebben is hun expertise, hun technisch vakmanschap, hun kunstenaarschap.

Het Delfts Blauw of Delfts aardewerk heeft aan de 17de eeuwse Hollandse handel en industrie een internationale dimensie gegeven en is, in navolging van het Chinees porselein, in grote

¹⁰ Berenschot, Cultuurprofielen van zestien gemeenten. Handvatten voor gemeentelijk cultuurbeleid, 3 oktober 2002, Lagroup, Leisure & Arts Consulting en Continue Vakantieonderzoek (CVO), Delft, toeristisch Imago Onderzoek, december 2006.

oplage over de wereld verspreid. In eerste instantie gaat het zowel in de 17de als in de 20ste eeuw om uitvindingen, unieke kunstwerken die het predikaat vernieuwend verdienen. Deze unica waarvan ook het “Het gezicht op Delft” van Vermeer een voorbeeld is, zijn sinds de tijd dat de reproductietechnieken in de 20ste eeuw hun intrede hebben gedaan, in hoge oplage als reproducties verkocht. In beide eeuwen speelt de techniek en het uitvinden van nieuwe procédés een grote rol. Het was Thorbecke die in 1863, als minister van Binnenlandse Zaken, adviseerde bij de inrichting van de Polytechnische Hogeschool, de voorloper van de latere Technische Universiteit. Hierdoor werd Delft de kraamkamer van een groot potentieel aan creatief en technisch talent dat qua impact de grenzen van een middelgrote stad overstijgt. Het model voor de culturele toekomst van Delft zal, met als voorloper de aardewerkindustrie, in belangrijke mate bepaald worden door de creatieve industrie gerelateerd aan de kenniseconomie.

De definitie van het begrip “creatieve industrie” die het Ministerie van OCW hanteert omvat de kunsten (beeldende kunst, podiumkunsten en literatuur), de media en entertainmentindustrie (omroep, muziekindustrie, film, video-industrie, printuitgeverij, musicals, popconcerten, dance, festivals, gaming), en de creatieve en zakelijke dienstverleners (ruimtelijke en grafische vormgeving, webdesigners, architecten, stedenbouwkundigen, mode, fotografie, reclame en communicatie).¹¹ Het gaat om creativiteit als productiefactor van goederen en diensten; creatieve bedrijfstakken die een esthetische en symbolische waarde toevoegen en/of de gebruiker of consument “betekenis” verschaffen of appelleren aan een bepaalde lifestyle. Het gaat bij creatieve productie om niet- technologische productinnovatie, zoals de hippe vormgeving en vernieuwende marketing van een nieuw koffiezetapparaat. Er bestaat een sterke wisselwerking tussen de drie domeinen en het is van belang de onderlinge samenhang te laten zien, te stimuleren en waar nodig te faciliteren. In het vervolg van deze visie wordt het begrip “creatieve industrie” in deze betekenis gebruikt.¹²

Binnen die creatieve industrie nemen de kunsten een aparte positie in vanwege hun intrinsieke waarde. De stad mag mooie dingen neerzetten die verder reiken dan de stadsgrenzen en die zich mogen onderscheiden door topkwaliteit.¹³ Het is een uitdaging voor de kunsten om zich te verhouden tot de creatieve talenten in de stad, waar de nieuwste technieken mogelijkheden aanreiken op het terrein van theater, podia, muziek, lichteffecten en vormgeving, die in de

¹¹ Het begrip werd in 1997 als volgt omschreven door het Ministerie van Cultuur, Media en Sport van het Verenigd Koninkrijk ‘activiteiten die voortkomen uit individuele creativiteit, vaardigheid en talent en die de mogelijkheid tot het scheppen van welvaart en werk in zich hebben door het genereren en exploiteren van de rechten op intellectueel eigendom’. Daaruit vloeien de volgende sleutelsectoren voort: reclame-architectuur-kunst-antiek-kunstnijverheid-design-mode/ontwerp-film-interactieve spelsoftware-muziek-theater-uitgeven-software-televisie en radio. Het strategisch belang van vormgeving voor het bedrijfsleven ligt vooral in haar inbreng op het terrein van productontwikkeling in de context van hoogtechnologische maakindustrie, in: TNO rapport, Stichting Premisla/Ministerie OCW, Vormgeving in de Creatieve Economie, 2005, blz.5.

¹² Cultuur en Creativiteit naar Waarde geschat, Atlas voor gemeenten, SEO, Stichting voor Economisch onderzoek der Universiteit van Amsterdam, Robert Kloosterman, juni 2005, blz. 11. Richard Florida hanteert de term “creatieve klasse” en bakent hiermee beroepen af. Afhankelijk van een meer of minder ruime selectie berekent hij het aandeel van de beroepsbevolking dat werkzaam is in de creatieve klasse. De percentages lopen uiteen van ongeveer 30% van de beroepsbevolking tot 47 % van de totale beroepsbevolking Uit: *The Flight of the creative Class*, Harper Business. Nederland voert daarmee de lijst aan van de westerse landen. Naast de (al zeer ruime) afbakening van de creatieve klasse zoals omschreven in zijn boek uit 2002, voegt Florida bij deze indeling ook nog eens alle mensen met een technisch beroep toe.

¹³ Op dit moment leven ideeën in de stad om bijeenkomsten te organiseren van poëzie, literatuur, hedendaagse kunst en muziek op bijvoorbeeld niet- standaardplekken zoals de Oude Flora Bioscoop. Een festival dat het hart van de stad raakt, waar energie en dynamiek, verrassing en wrijving tot de kernwaarden behoren. Geen heldenverering maar de kwaliteit van het werk moet voorop staan.

kunst altijd een grote rol gespeeld hebben. De kunsten hebben baat bij de samenwerking met de creatieve industrie.

Een vroeg voorbeeld is de Delftse schilderschool die spectaculair is om zijn gebruik van licht en perspectief. Johannes Vermeer was als kunstschilder, bierbrouwer en kunsthandelaar de vroege representant van het samengaan van kunstenaarschap, koopmanschap, techniek en creatieve industrie. Hij heeft waarschijnlijk gebruik gemaakt van de “camera obscura” een instrument waar Van Leeuwenhoek mee experimenteerde. Als zodanig staan zij model voor de toekomst: Delft meer dan Blauw. Een alliantie tussen de kunstenaars en vormgevers, creatief ondernemers aan de ene kant en de studenten bouwkunde, industrieel ontwerpers en technici aan de andere kant.

1.4. Samenhangend beleid

Kunst en cultuur gaan integraal onderdeel uitmaken van de ruimtelijke ordening van de stad, bestemmingsplannen, de stadsontwikkeling, de openbare ruimte, de architectuur, de economie, het onderwijs, het jeugdbeleid, de integratie, de wijkgerichte benadering, het festival- en evenementenbeleid en de stadsmarketing. De aantrekkelijke schaal van de stad maakt dat de verbindingen gemakkelijk te leggen zijn. Voor een samenhangend beleid is ook een professionalisering van de sector zelf van belang op het terrein van denken in kansen en samenhang, openheid en nieuwsgierigheid, externe oriëntatie en het leggen van verbindingen binnen en buiten de stad. Dit zal de kwaliteit en eigenheid van het typisch Delftse product en de verbinding met de bewoners van de stad versterken. De kracht van de stad is dat iedere burger zich aandeelhouder gaat voelen om de toekomst gezamenlijk vorm te geven.

1.5. Vergroten dynamiek

Een professionalisering van de rol van de overheid en van de sector kan leiden tot een grotere dynamiek in de stad. Wij hanteren daarbij afwisselend het “arms lengths” en “hands on” principe. Aan de ene kant denken wij aan het vergroten van de afstand tussen de overheid en het veld als het gaat om het verlenen van subsidies en het stimuleren van jonge nieuwe initiatieven. Voorbeelden zijn het inzetten van durfgeld, het afsluiten van managementcontracten, prestatieafspraken, opdrachtverstrekking, het evalueren en monitoren, gericht onderzoek, en het stimuleren van creatief ondernemerschap, door het wegnemen van belemmeringen en het invullen van randvoorwaarden. Aan de andere kant willen wij daar waar het nodig is, duidelijk de regie voeren. Als voorbeeld geldt de samenwerking tussen de TU Delft en ons college in het kader van deze langetermijnvisie.

2. Speerpunten

De stad heeft met het cultureel erfgoed, de creatieve industrie en een hoog potentieel aan creatieve Delftenaren drie sterke troeven in handen die, gekoppeld aan het grote aantal hoger opgeleiden, een krachtige creatieve ontwikkeling van Delft mogelijk maken. Daarvoor is het van belang dat er:

- een verbinding gelegd wordt tussen het erfgoed en de creatieve industrie
- en dat op haar beurt de creatieve industrie een alliantie aangaat met de kenniseconomie.
- met de bewoners wordt gecommuniceerd over deze ambitie en doelstellingen zodat zij vanaf het begin deze ontwikkeling meemaken en er actief aan deel kunnen nemen.

De wijze waarop de stad betrokken is bij het erfgoed en de creatieve industrie komt tot uitdrukking in het speerpunt aandeelhouderschap. Delft wil een stad zijn voor alle inwoners en over de volle breedte iedereen blijven stimuleren mee te doen en verantwoordelijkheid te nemen.

In de toekomst willen wij meer dan in het verleden onze creatieve talenten tonen en stimuleren de top te bereiken, in aansluiting op onze rolmodellen; de rijke parels uit het verleden en het grote potentieel aan wetenschappers en professoren, architecten en vormgevers, kunstenaars en instituten. Topcultuur laten zien en talenten uitdagen; burgers die zich laten inspireren, zich creatief ontwikkelen en genieten van de aanwezigheid van de professionele kunsten in deze stad.

De vier grote cultuurinstellingen zijn onze eerste vertegenwoordigers van de speerpunten: Erfgoed Delft voor cultureel erfgoed, Theater de Veste voor creatieve industrie, en DOK en de VAK in de eerste plaats voor aandeelhouderschap. De kleine clubjes, subculturen en de bandjes in de rafelranden van de stad waar bijzondere dingen gebeuren, waar het bruist en borrelt, zijn niet meer weg te denken in een stad die zich steeds vernieuwt. Zij vormen de inspiratiebron voor grotere meer gevestigde instellingen die op hun beurt hun verantwoordelijkheid invullen als ankerpunt voor de kleinere instellingen en initiatieven in de stad. Zij willen deze rol met verve invullen getuige hun manifest “De kracht van Delft”. De Nieuwe Amateur is het voorbeeld van een initiatief dat zich met grote deskundigheid, souplesse en empathie beweegt van de spelonken van de stad tot de contouren van de gevestigde culturele orde en dat voor veel kleine clubjes, jonge mensen en startende kunstenaars een belangrijke partner is.

2.1. Cultureel erfgoed

Erfgoed Delft en Omstreken (De gemeentemusea Het Prinsenhof, Lambert van Meerten, Nusantara, het Archief en de Afdeling Archeologie), is een cultureel zwaartepunt in de stad Delft. Hier kun je meer te weten komen over de 17de eeuwse Hollandse schilderkunst, het Delfts aardewerk, de archeologie, de geschiedenis van de Oranjes, de geschiedenis van het voormalig Nederlands Indië, de periode van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), de koloniale periode.

De stad herbergt in totaal 1400 beschermde monumenten waarvan meer dan 600 officiële Rijksmonumenten, waarvan behalve de hierboven genoemde musea, de Oude Kerk, de Nieuwe Kerk, waar zich de Koninklijke Grafkelder Oranje Nassau bevindt, het Stadhuis, gebouwd door Hendrick de Keyser (1620), en een uniek middeleeuws marktplein, de meest

bekende zijn. Monumentenzorg heeft als taak de continue transformatieprocessen van monumenten, door nieuwe bestemmingen en veranderde eisen, in goede banen te leiden, en is als zodanig een hoeder van een belangrijk deel van de identiteit van de stad.

De belangrijkste vertegenwoordiger van het 17de eeuwse culturele erfgoed van Delft is Johannes Vermeer. Hij was lid van het Lucasgilde dat in die tijd een belangrijke rol speelde in Delft, te vergelijken met de kamers van koophandel en de creatieve netwerken van nu. Het Delfts blauw of Delfts aardewerk is de belangrijkste culturele industrie in deze periode. Het is een soort tintoglazuur aardewerk met blauwe decoratie dat traditioneel in Delft wordt vervaardigd en wereldwijd zeer bekend en geliefd is geworden en zijn bloeiperiode beleefde van 1650-1750. Door de komst van het nieuwe Vermeer Centrum en de te ontwikkelen Museumfabriek wordt deze identificatie met de geschiedenis van de stad alleen nog maar versterkt. Hier gaan erfgoed en creatieve industrie samen. Het concept van de Museumfabriek is een goed voorbeeld van publiek -private samenwerking met de Koninklijke Porcelaine Fles. Er ligt een mooie kans voor de confrontatie met Delftse ontwerpers waardoor het cultureel erfgoed van keramiek een nieuw en modern imago krijgt. Het Vermeer Centrum is bij uitstek een voorbeeld van gebruikmaking van de specialiteit van Delft: met behulp van moderne technieken, 17de eeuwse lenzen, kijkkasten, en pigmenten zijn alle kunstwerken van Vermeer te bewonderen op de plaats waar de schilder jarenlang hoofdman van de schilders was.

Voor de toekomst van Delft is het van belang het in perfecte staat verkerend erfgoed niet alleen te blijven onderhouden en te koesteren, maar om het te relateren aan de nieuwe zich ontwikkelende stad, de nieuwe architectuur en de mogelijkheden van de creatieve industrie. De organische stad is een stad in ontwikkeling die niet alleen teert op de roem uit zijn verleden maar die zich telkens opnieuw hiertoe verhoudt. Wij denken aan de collecties als inspiratiebron voor de hedendaagse kunst en vormgeving, beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte, de literatuur, het theater, de muziek, de kwaliteit en schaal van de monumenten als inspiratiebron voor de nieuwe architectuur, en de geschiedenis als inspiratiebron voor het eigentijdse gezicht van Delft en de wijze waarop de stad zich profileert.¹⁴

Deze keuze houdt in dat wij de komende jaren, bij gewenste nieuwe ontwikkelingen of kansen, in eerste instantie het accent leggen op het versterken van wat er is, het verbinden van de aanwezige kwaliteiten en kennis, het stellen van hogere eisen aan de randvoorwaarden voor nieuwe creatieve ontwikkelingen, en het stimuleren van interessante programma's waardoor de stad steeds opnieuw wordt "uitgevonden".

¹⁴ Zo kende Delft zijn eigen "actie tomaat" zestien jaar geleden waar Michael Zeeman met rotte vis werd overladen, een gebeurtenis die kunstenaars van nu inspireert tot een nieuw festival van muziek, beeldende kunst en poëzie (Contour)

2.2: Creatieve industrie

*“Ik heb de droom dat Delft net wordt als het meest trendy deel van Parijs, maar dan aan de Schie”*¹⁵ *“Een kruising tussen Boston en een deel van Parijs”*¹⁶

In dit speerpunt komen het kunstenaarschap en techniek, het koopmanschap en de industrie samen. Wij willen de creatieve industrie verbinden met de kenniseconomie.

Er ligt een grote kans om bij de ontwikkeling van de nieuwe stad, de kwaliteit van het oude centrum met zijn roemrijke verleden naar de kroon te steken. Alle ingrediënten zijn aanwezig om van het nieuwe Delft, de *uitvinderstad*, in het kielzog van het Delfts Blauw, opnieuw een wereldwijd exportproduct te maken dat zijn weerga niet kent.

Vanaf begin jaren 90 is Delft uitgeroepen tot *kennisstad*. Uit (gemeentelijke) onderzoeken sindsdien blijkt dat het begrip kennisstad voor de inwoners van Delft niet echt is gaan leven. Een succesvolle kennisstad paart kennis aan creativiteit. Kunst en cultuur blijken overal in de wereld de bepalende factoren te zijn voor de benodigde kwaliteit van leven die de aantrekkelijkheid van een stad bepalen.

De universiteit verenigt beide invalshoeken: aan de ene kant de bouwkunde en de industrieel ontwerpers, aan de andere kant de natuurkundigen, chemie deskundigen, wiskundigen en electro technici en civiele technici. Die kwaliteit van leven is altijd al een item geweest voor de “sociale ingenieurs” van Delft die hun technische deskundigheid niet lieten prevaleren boven hun maatschappelijke betrokkenheid.¹⁷

Het Gemeentebestuur nodigt het Bestuur van de TU Delft uit om samen vorm te geven aan een *modelstad* die uitblinkt door de combinatie van *kennis* en *creativiteit*. Studenten en pas afgestudeerden worden gestimuleerd hun talenten optimaal aan te spreken. Delft blinkt ook uit in de wijze waarop die samenwerking vorm krijgt. Geen hoogdravende convenanten die sterven in schoonheid, maar ondernemerschap; een uitgekiend systeem van het uitreiken van prijzen, doelgerichte, onorthodoxe verbindingen die beide partijen tot het uiterste stimuleren ultieme prestaties te leveren, met een klein team van “verbindingsofficieren” als aanjager.

2.2.1. Proeftuin

Delft was in 1969 de eerste stad in Nederland met een faculteit Industrieel Ontwerpen. Op dit moment profileert Eindhoven zich sterk op dit terrein. Delft wil de wet van de remmende voorsprong met voeten treden door een nieuwe combinatie van “duurzaamheid” en “creativiteit” die in alle sectoren van het stedelijk leven tot uitdrukking komt (woonwijken, zorgcentra, toegangswegen, waterwegen, vervoer, of huishoudelijke toepassingen als de Vacuvin en de Senseo, etc.). Als de eerste voortekenen niet bedriegen heeft het werkwoord “*bacinollen*” in de stad al zijn intrede gedaan.

Delft zou de gezamenlijke *proeftuin* kunnen worden van de aanwezige kunstenaars, architecten, vormgevers en creatieve ondernemers die hier wonen en werken en zo’n 13.000 tijdelijke burgers die minimaal vijf jaar in de stad verblijven en hun zichtbare, creatieve sporen achterlaten. Talent, tolerantie en techniek zijn de kenmerken van competitieve regio’s die door de combinatie van de creatieve talenten aan de universiteit en de creatieve industrie

¹⁵ Antoinette Wijffels, directeur van Improve en Lijm & Cultuur. Betoog tijdens het tweede cultuurdebat van Delft, 10 april 2007

¹⁶ Marco Waas, Decaan Werktuigbouwkunde en Maritieme techniek TU Delft, in gesprek met Thea van den Bergh, 10 april, 24 mei

¹⁷ J.C.Marken, “Sociale ingenieurs”, DSA (1894), blz.155-170

sterk vertegenwoordigd zijn.¹⁸ De Schie kan de nieuwe cultuuras worden die het Cultuurplein met Theater aan de Veste, DOK en Zuidpunt Speakers en het nieuwe stationsgebied verbindt met Bacinol II, Lijm & Cultuur, De Mooi Weer Spelen, Nieuwe Haven, de TU Delft en met de in de 17de eeuw belangrijke zeehaven Delftshaven, als het meest zuidelijk gelegen markeringspunt.

Wij denken aan:

- het benutten van kansen voor spraakmakende architectuur,
- excellente vormgeving en beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte, straatmeubilair en representatiegeschenken,
- theatervormen die gebruik maken van beeldende kunst, nieuwe media, muziek en licht- en geluidsculpturen,¹⁹
- de creatieve kennisstad als leidraad voor de ruimtelijke ordening,
- een professioneel systeem van vastgoedmanagement cultuur dat culturele planologie als speerpunt heeft en waar onderhoud, huurbeleid, creatief anti-kraak beleid en strategische aankopen onderdeel van uitmaken,
- het nieuw leven inblazen van de percentageregeling,
- werkruimten voor (inter) nationale kunstenaars en studenten, tijdelijke verblijfplaatsen voor studenten en professoren, popoefenruimtes, goedkope ruimtes voor amateurs, woonruimten voor de midden- en hogere klasse,
- bedrijfsverzamelgebouwen en laboratoria voor creatief ondernemers die zich allen graag in Delft vestigen omdat zich hier een nieuw “Silicon Valley” ontwikkelt aan de Schie,
- het renoveren van delen van de stad,
- het creëren van stageplekken,
- het inzetten van kennis en know how van de in de stad aanwezige instituten,

Een voorbeeld van de creatieve kennisstad als leidraad voor de ruimtelijke ordening is het project Schie-oeveren waar in het tussengebied van de campus van de universiteit en Technopolis, samen met woningbouwcorporaties een *kanszone* kan worden gecreëerd, waar talentvolle creatieve ondernemers en burgers als producenten op af komen, waar studenten, afgestudeerden en professoren (tijdelijk) wonen, en werken, en waar Yes Delft, Lijm & Cultuur, Bacinol, Mooi Weer Spelen, en bijvoorbeeld Dogtroep, afwisselend en gelijktijdig figureren. Via een geleidelijke transformatiestrategie vinden functieveranderingen plaats door de culturele en creatieve voorhoede die het gebied ontgint, waardoor een creatief kennisbiotoop kan ontstaan van wonen, werken, recreatie en horeca, dat het universiteitscomplex en Technopolis op een natuurlijke manier met elkaar verbindt.

Keurmerk “Meet in Delft”

Delft heeft geruime tijd voorop gelopen met zijn Delftse School (1925-1955) die richtinggevend is geweest in de Nederlandse architectuur, gebaseerd op universele normen en waarden, op eenvoud en een goede harmonie tussen massa, ruimte en lichtinval. Begin jaren 60 was Delft met zijn hoogbouw in Delft Zuid West beroemd. Stedenbouwers uit de hele wereld kwamen naar Delft en ook enkele jaren later waren het de woonerven, een Delftse vinding, die bezoekers uit de hele wereld aantrokken.

Het samen met de universiteit oppakken van projecten kan een prominente rol spelen bij de verdere ontwikkeling van de stad en het realiseren van kwalitatieve architectuur, en beeldende

¹⁸ TNO, De creatieve industrie in Amsterdam en de regio, 2004, blz. 60

¹⁹ Een voorbeeld is de geluidscollage “poème électronique” in opdracht van Philips gemaakt voor de wereldtentoonstelling in 1958.

kunst en vormgeving in de openbare ruimte. De kunst en vormgeving in de openbare ruimte maken onderdeel uit van de nog op te stellen bredere visie op de openbare ruimte en sluiten aan bij het al bestaande beleid.

Van zowel de gemeente als de universiteit zullen inspanningen worden gevraagd om over de eigen horizon heen te kijken en het gemeenschappelijke belang voor ogen te hebben. We willen een samenwerkingsmodel uitwerken zoals bijvoorbeeld bij de invulling van het “launching customer concept” waarbij vernieuwing en innovatie gestimuleerd worden.²⁰ Een keurmerk “Meet in Delft” bestaande uit creatieve randvoorwaarden voor het door in- en externe partijen tot ontwikkeling brengen van de universiteitsgebieden midden en zuid, Schieoevers en spoorzone om de hoogste kwaliteit te bereiken, en op het terrein van architectuur, het vervoer te water en de vormgeving en inrichting van de openbare ruimte. Wij willen onze ambities ook delen met Delft Design, de Vereniging van Delftse ontwerpers en architecten.

2.2.2. Camera Futura

Een “*Camera Futura*”²¹ van de TU Delft in samenwerking met de gemeente Delft biedt mogelijkheden de kennis van de universiteit en de specifieke kenmerken van de historische stad te combineren. Een tijdmachine waarmee het verleden en de toekomst kunnen worden gesimuleerd. Nieuwe manieren van wonen en werken, bouwen op het water, vervoer per water, ICT, stadsplanning, gevelreconstructie, lichtarchitectuur, bewegwijzering, ontwikkelingen in de vliegtuigindustrie, zijn onderwerpen die de inwoners en de Nederlanders aanspreken. Een camera futura die mogelijkheden schept het authentieke Delft te verbinden met de ontwikkelingen van nu, en symbool staat voor de continue lijn van uitvinden en voorop lopen. Het uitgangspunt is, de praktische toepasbaarheid in de sociale omgeving, het verbeteren van de wereld, dat begint in Delft. Een dergelijk centrum is ook te verbinden met de wijze waarop besluitvormingsprocessen tot stand komen. Zie 2.3.3 Democratisch Ontwerpen.

In die proeftuin van ruimtelijke ordening, architectuur, beeldende kunst, musea, werkruimtes en ateliers is de openbare ruimte als mentale cultuurdrager van belang dat wil zeggen dat geschiedenis, gebeurtenissen, herinneringen, beleving en oriëntatie, essentiële waarden zijn voor de identiteit van een plek even zozeer als het esthetische en het functionele aspect.

2.3 Aandeelhouderschap

2.3.1. Cultuur en de stad

Delft is een bijzondere stad. Cultuur verbindt de bewoners van de stad met elkaar, geeft de Delftenaren het gevoel dat zij de trotse eigenaar kunnen zijn van hun stad, dat zij deel kunnen nemen aan activiteiten waarmee zij zich kunnen identificeren. Als zodanig draagt cultuur bij aan de sociale cohesie, aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen die erop gericht zijn dat mensen zich thuis voelen in hun stad en zich kunnen manifesteren. Mee doen, zelf creëren en waar gewenst en mogelijk excelleren is een belangrijk motto voor de toekomst van Delft. Vanuit die brede basis zal de topkwaliteit van Delft worden herkend en omarmd als een belangrijke kans.

Het speerpunt “aandeelhouderschap” zegt iets over de kracht waarmee, en de wijze waarop het ware gezicht van het nieuwe Delft vorm krijgt. De geschiedenis van Delft kenmerkt zich door een sterke betrokkenheid van de burger met zijn stad. Delft kent ook een lange traditie van de Passiespelen in de Middeleeuwen, de Rederijkerskamer in de 16de eeuw en de

²⁰ Zie Economische Agenda van gemeente Delft, juni 2007

²¹ Cees de Bont, Decaan Industrieel Ontwerpen TU Delft, in gesprek met Thea van den Bergh, 23 april, 25 mei 2007.

toneelgezelschappen en verenigingen in de 19de eeuw. De vereniging “Molière” recruteerde in het verleden haar leden voornamelijk uit de (oud) leerlingen van de HBS en het gymnasium. De theatertraditie maakt duidelijk dat cultuur een belangrijke factor is voor de sociale cohesie van deze stad.

2.3.2. Rolmodellen

Delft kent ook maatschappelijke rolmodellen als bijdrage aan de industriële expansie van de stad. Na de koopman van de 17de eeuw is het de industrieel Jacob van Marken die in de 19de eeuw de verantwoordelijkheid op zich neemt, voor een deel van zijn werknemers ten noorden van het Centraal Station, een complete woonwijk te bouwen in een parkachtige omgeving. Tuinarchitect Zocher leverde het ontwerp voor de groenaanleg. Het Agnetapark is nu een Rijksmonument. De kracht van Marken lag niet zozeer in zijn expertise als technicus of in zijn koopmanschap, maar in zijn ondernemingsgeest, organisatievermogen en in de goede keus van zijn medewerkers. Op sociaal terrein was hij vooruitstrevend. In zijn bedrijven kwamen personeelsvoorzieningen tot stand en in 1878 werd de eerste ondernemingsraad van ons land geïnstalleerd. Ook moet hier worden genoemd de Delftse ondernemer Guyon Labouchere, die eind 19de eeuw de Porceleynse Fles als een van de oudste pottenbakkerijen van Delft doorstart, en opnieuw wereldberoemd maakt als keramiek- en designindustrie. Het Delfts Blauw vindt zijn weg over de hele wereld en de fabriek aan de Rotterdamseweg wordt jaarlijks door tienduizenden toeristen bezocht. Andere voorbeelden van aandeelhouderschap zijn de overdracht van het voormalig woonhuis en de inboedel van de kunst- en antiekverzamelaar Lambert van Meerten, door de gelijknamige Stichting aan de stad Delft, de financiële inbreng van rijke weduwen voor het Sint-Agatha klooster (1400), het latere Prinsenhof, dat hierdoor tot volle rijkdom kwam, en K.P. van der Mandele die in 1934 de stichting Prinsenhof oprichtte ter behoud van het historische gebouwencomplex.

2.3.3. Cultuur en de stad als podium

Een creatieve stad moet het hebben van haar netwerken. De stad is een podium waar mensen elkaar met regelmaat fysiek ontmoeten tijdens (culturele) bijeenkomsten, en met elkaar verbindingen aangaan. Voor de culturele sector en de overheid is het van belang deze creatieve kennisnetwerken te kennen en te traceren, waar nuttig en nodig te participeren, partijen te verbinden en zaken te doen. Zij vormen een voortdurende inspiratiebron voor vernieuwing en zijn een belangrijke economische factor voor een succesvolle stad.

2.3.4. Iedereen doet mee

De invulling van dit aandeelhouderschap is te vertalen naar het niveau van de gemeente, de culturele instellingen, de onderwijsinstututen, de amateurkunstverenigingen, de individuele burger, het bedrijfsleven en private partijen in de stad. De gemeente schept het kader. Iedereen heeft zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarbij “gaat het om de mensen” zoals de directeur van DOK telkens weer treffend formuleert. Iedereen doet mee. We denken aan de rol van de gemeente als opdrachtgever, als regisseur, als stimulator, als ondersteuner en als verbinder voor het samenbrengen van partijen en het sluiten van allianties.

Een voorbeeld van zorgvuldig opdrachtgeverschap is de grootschalige aanpak van de Poptahof, een kwaliteitsimpuls van architectuur, stedenbouw en sociaal culturele vernieuwing die het komend decennium het zuidwestelijk deel van de stad een geheel ander aanzien zal geven. Ook hier is de uitdaging om nieuwe toepassingen en formules te relateren aan het rijke culturele erfgoed van de stad, de creatieve industrie en het aandeelhouderschap zoals bijvoorbeeld bij de invulling van het concept van de “wereldmarkt”. De bewoners vormen het

uitgangspunt bij de herstructurering van de stad. Op gemeentelijk niveau zijn er de afgelopen jaren drie lijnen uitgezet waarvan de concrete resultaten zichtbaar zijn en worden:

- de multiculturele dimensie van de stad die tot uitdrukking komt in onder meer het interculturele project Delftse Kleden²².
- de sociale cohesie die resultaten heeft opgeleverd als de Metamorfosen van de Poptahof, een hoogtepunt in de wijkaanpak van het maken van ruimte.
- de techniekeducatie in het onderwijs die gedurende vijf jaar is geconcentreerd rondom het Techniekmuseum.

Het Technicon ofwel Techniek Museum Delft, dat naar alle waarschijnlijkheid wordt ondergebracht in het voormalig laboratorium voor Mijnbouwkunde aan de Mijnbouwstraat, met een totale oppervlakte van 5000 m², kan benut worden om spectaculaire zaken naar buiten toe te presenteren. Het Techniek Museum Technicon kan uitgroeien tot het Techniek Informatiecentrum van Nederland onder andere gericht op de werving van techniekstudenten. Gekozen is voor onderwerpen waarmee Nederlanders een grote reputatie hebben opgebouwd, zoals baggerwerk, zeesleepvaart, waterbouw en industrieel ontwerpen. Op welke wijze het concept uiteindelijk invulling zal krijgen is nog niet met zekerheid te zeggen. De basis van de techniekeducatie is in ieder geval sterk verankerd en de relatie met het jeugdbeleid schept nieuwe mogelijkheden.

Van alle drie deze resultaten kan gezegd worden dat zij bezig zijn zich te ontwikkelen tot steviger verhalen en grotere vindingen en dat zij de logische uitkomst zijn van jaren aandacht voor het aandeelhouderschap, prachtige voorbeelden van waartoe gemeentelijk cultuur- en educatiebeleid kan leiden.

2.3.4.1. Professionele kunstinstellingen en aandeelhouderschap

Wij geloven in een concept dat iedereen meedoet en dat het beste voor onze bewoners nog niet goed genoeg is. Daarom willen we onze professionele gesubsidieerde instellingen stimuleren een verdere verbinding aan te gaan met de stad en haar bewoners, en hun aandeelhouderschap zodanig in te vullen dat de wijken actief betrokken worden bij wat zich binnen en buiten de instellingen afspeelt. In die wisselwerking worden geïnteresseerde jongeren en amateurs gestimuleerd zich creatief te uiten, hun talenten te ontwikkelen, dan wel de top te bereiken. De professionele kunstinstellingen kunnen een belangrijke rol spelen door relaties aan te gaan met programma's van de VAK, scholen en bewoners. Voorbeelden zijn het World Art Delft en Theatergroep MAX die in de afgelopen editie met succes programma's hebben ontwikkeld in de wijken. Zo zouden ook Theater aan de Veste en het Delft Chamber Music Festival een relatie kunnen leggen met activiteiten en bewoners.

Zoals eerder gezegd reikt onze ambitie nog verder. Een voorbeeld zijn de De Mooi weer Spelen die niet alleen een feestje voor de stad zouden moeten zijn maar door de verbinding met erfgoed, creatieve industrie en kenniseconomie kan het festival op een hoger plan komen en nationaal de aandacht trekken. Niet Delftenaren zullen in de toekomst naar Delft komen vanwege het bijzondere karakter van de oude binnenstad én aantrekkelijke festivals. Bezoekers nemen hun intrek in hotels in de binnenstad of in toekomstige hippe designhotels aan de Schieas waardoor het verblijfstoerisme een hogere vlucht kan nemen. Wij geloven in een gerichte keuze om een beperkt aantal initiatieven te faciliteren hun concept en kwaliteit

²² Delftse Kleden was een project voor en door Delftse vrouwen van alle nationaliteiten dat in 2002 startte. Meer dan 300 vrouwen en kinderen in de leeftijd van 4 tot 80+ maakten onder begeleiding van de kunstenares Tonny van Sommeren een viertal kleurige wandkleden.

inhoudelijk en marketing technisch te verbeteren waarvan vervolgens de bewoners en bezoekers van de stad optimaal profiteren.

Adoptie als vorm van aandeelhouderschap

Het adoptie model is geschikt om grote professionele instellingen te verbinden met kleinere professionele instellingen, amateurkunstgroepen of pas startende ondernemers, om zo kennis door te geven, een mooi voorbeeld van vergroting van slagkracht en empowerment.²³

Het adoptiemodel heeft zijn historische wortels in het Delftse gilde wezen als “*leerling-gezel-meester*” principe en legitimeert dat je mag streven naar de top, sterker nog dat Delft dit aan zijn stand verplicht is. *Expertisecentra* gekoppeld aan professionele instellingen en ondernemers waar toptalenten zich ontwikkelen, kunnen hiervan een vertaling zijn. Wij willen samen met Fonds 1818, de vier grote instellingen, Lijm & Cultuur, Theaternetwerk Delft, en dNA bekijken op welke wijze amateurs en talenten het beste kunnen worden gestimuleerd en of extra administratieve of organisatorische ondersteuning door middel van een bedrijfsbureau voor kleine initiatieven een kansrijke optie is. Het subsidiesysteem zou hierop kunnen worden aangepast. Zie ook onder 2.3.6.²⁴

Kunst- en Cultuureducatie en de Brede School

De kunst- en cultuureducatie is stevig verankerd in onze stad. We willen de komende periode benutten om samen met de VAK te inventariseren waar de educatie op onderdelen nog versterkt kan worden en vervolgens aan die versterking invulling geven. Te denken valt aan:

- omvang en uitbreiding doelgroepen (voortgezet onderwijs, VMBO)
- het concept en het bereik van de Brede School
- intensiveren van de cultuureducatie (ophogen frequentie van lessen en voorstellingen)
- invoeren van de vorig jaar gepresenteerde Canon van Nederland die goed aansluit bij het speerpunt erfgoed
- samenstelling van creatieve vakkenpakketten

Aansluitend op het speerpunt creatieve industrie en het keurmerk “Meet in Delft” willen we deze specifieke kennis en kunde voor Delft ook integreren in de vakkenpakketten waarbij *Design, Vormgeving en Techniek* en *Cultureel Erfgoed* belangrijke zwaartepunten zijn.

Het grote aantal culturen in Delft is een kans om de verschillen en achtergronden van het cultureel erfgoed te belichten. Speciaal jongeren willen we uitdagen een actieve rol te spelen bij alle nieuwe ontwikkelingen van onze stad en de cultuur- en onderwijsinstellingen inspireren hiertoe programma’s te ontwikkelen. Trajecten in samenwerking met VAK, DOK of collega-instellingen, en de universiteit, op locatie georganiseerd door Theaternetwerk Delft, dNA, in samenwerking met woningbouwcorporaties.

In overleg met de VAK willen we in beeld brengen of er in alle wijken van Delft voorzieningen zijn te treffen die het mogelijk maken dat alle kinderen van Delft ook via De Brede School in aanraking komen met een doorgaande leerlijn via welke zij hun talenten op het terrein van kunst en cultuur via vervolgopleidingen verder kunnen ontwikkelen.

²³ In overleg met Museum Paul Teta van Elven wordt gezien of een vorm van adoptie tot de mogelijkheden behoort.

²⁴ Het is denkbaar dat de bij professionele instellingen onder te brengen expertisecentra gezamenlijk één expertisecentrum vormen. Per instelling kan het accent van het expertisecentrum op benodigde ondersteuning verschillen, afhankelijk van de doelstelling van de instelling.

Amateurkunst

- De amateurkunst is een belangrijke factor voor de sociale cohesie van de stad. Mensen bekommeren zich letterlijk om elkaar en ontlenen hun sociale waarde in belangrijke mate aan wat zij, in het merendeel gezamenlijk, op cultureel gebied tot stand brengen.²⁵ Het adoptiemodel, zoals hierboven omschreven is een kans om de organisatiegraad van de amateurkunst te verstevigen en te faciliteren. Deze mogelijkheden willen we uitwerken. Wij denken aan een viertal lijnen waar de amateurkunst een grotere rol kan spelen:
 - het concept van de Brede school
 - het festival- en evenementenbeleid
 - de Kunst in de Wijken
 - de buurtprogrammering, een voorbeeld zijn projecten voor verstandelijk gehandicapten

Cultuur integraal onderdeel van Jeugdbeleid

Kunst en cultuur gaan ook integraal onderdeel uitmaken van het Jeugdbeleid. De Jeugdnota biedt hiervoor concrete aanknopingspunten. Veel jongeren zijn op zoek naar fysieke ontmoetingsplekken. We willen in overleg met die jongeren bekijken welke vormen van cultuur de gemeentelijke overheid zou moeten stimuleren of faciliteren. Samen met de betreffende ambtelijke Vakteams en een vertegenwoordiging van de jongeren zelf willen we uitdagende programma's stimuleren. Te denken valt aan een Leesfestival voor de jeugd tot 12 jaar op het Cultuurplein bij DOK, met schrijvers die voorlezen aan kinderen en ouders, schaatsen op de gracht of jongerenevenementen zoals popconcerten georganiseerd door Speakers.

Kunst in de Wijken

Kunst in de Wijken zien wij als een voorbeeld van zorgvuldig en samenhangend opdrachtgeverschap. Het uitgangspunt vormen de bewoners en hun woonomgeving. Samen met professionele kunstenaars komen processen tot stand die de bewoners aanzetten tot creativiteit en zorgen voor identificatie met hun achtergrond en leefwereld. Naast de gewenste bijdrage aan de sociale cohesie gaat het om een educatief aspect. Via bijvoorbeeld gerichte workshops in de wijken en een integrale samenwerking met de Brede School en andere instellingen. En het in meerdere wijken uitzetten van succesvolle projecten. Het programma draagt ook bij aan de emancipatie van sommige doelgroepen. Zo zijn vrouwen getraind om als begeleidster mee te werken in het kader van de textielprojecten en bekleden zij nu diverse bestuursfuncties. Stimulerende voorbeelden zijn "Groeten uit Delft", "Delftse kleden", en het openluchtspektakel "De Metamorfosen van de Poptahof". Het laatste project is een mooi voorbeeld van een combinatie van aandeelhouderschap en kwaliteitsaanpak, bewoners die gezamenlijk de oude architectuur uitluiden en waarbij fysieke stedenbouwkundige vernieuwing als instrument voor sociale vernieuwing wordt ingezet. Zie ook 2.3.4.

Het is inhoudelijk interessant en relevant in de toekomst het Cultureel Erfgoed en de Creatieve Industrie vaker te betrekken bij deze projecten. De processen en resultaten zijn van

²⁵ De amateurkunst manifesteert zich op een drietal niveaus: het niveau van de verenigingen, de amateur die onderdeel uitmaakt van een stichting die producties maakt en die zich op het grensgebied begeeft van professionele kunst en amateurkunst. En de nieuwe Delftenaren die, net als in zoveel andere steden, buiten verenigingsverband activiteiten ontwikkelen waarbij zij het woord amateurkunst vermijden.

een zodanige impact dat ook deskundigen van buiten pleiten voor het institutionaliseren van dit initiatief.²⁶

Wij willen Kunst in de Wijken de komende periode op grotere schaal inzetten als middel tot integratie van verschillende culturen. Het rendement van de afgelopen periode kan nu worden benut om een steviger netwerk op te zetten waar de kunstinstellingen onderdeel van uitmaken, en de kennis en ervaring in een databank kan worden opgeslagen.

2.3.4.2. Partners in aandeelhouderschap

Sport- en Cultuurcentrum TU Delft

Een voorbeeld van aandeelhouderschap vanuit de universiteit is het Sport- en Cultuurcentrum. Het Centrum stimuleert de persoonlijke ontwikkeling en het studie- en sociale leefklimaat van de studenten en vormt de verbindende schakel tussen de universiteit en de stad, tussen de kennisstad en de culturele sector en creatieve industrie. “De ambitie is dat ook binnen de universiteit de technologische en creatieve ingenieurs elkaar in positieve zin beïnvloeden”²⁷ De stad kan op haar beurt in de toekomst meer gebruik maken van deze spilfunctie en het centrum regelmatig actief informeren over nieuwe culturele ontwikkelingen of diensten aanbieden in de vorm van cursussen of arrangementen dan wel uitnodigen mee te denken zoals bij de invulling van de toekomstige aanjaagfunctie. Het centrum heeft een voorbeeldfunctie als bruggenbouwer. Het eindspektakel van de Mooi Weer Spelen is mede gefinancierd in het kader van het lustrum van de universiteit.

IKEA Concept Center

Delft dat wel “a very important city” moet zijn, aldus de oud president van de Verenigde Staten Bill Clinton op bezoek in deze stad, “you have IKEA here”.²⁸ Het is naast het Sport- en Cultuurcentrum een tweede voorbeeld van extern aandeelhouderschap en samenwerking tussen cultuur en commerciële partijen. IKEA houdt zich bezig met het ontwikkelen van het IKEA Concept (verkoop en serviceverlening wereldwijd) en kan voor de gemeente een inspirerende partner zijn bij het ontwikkelen van nieuwe klantgerichte concepten en strategieën.

IKEA ondersteunt het Vermeer Centrum en het Delft Chamber Music Festival, twee voorbeelden van Cultureel Erfgoed. Het bedrijf draagt bij aan Delft als Proeftuin door de samenwerking met de Faculteit Industrieel Ontwerpen door de IKEA Ontwerpwedstrijd voor IO studenten, de eerste IKEA Innovation competitie die een jaarlijks terugkerende gebeurtenis zal worden. Andere voorbeelden zijn de ondersteuning van het kunstenaarsproject bij het viaduct in de directe omgeving van IKEA en het Meisjeshuis. De bedrijfsfilosofie van IKEA “to create a better life for the many people” past wonderwel in de geschiedenis van de stad en de aandacht voor de sociale leefomgeving van de bewoners. De producten die worden ontworpen zijn mooi vormgegeven en de prijs is laag zodat zoveel mogelijk mensen ervan kunnen genieten. Er is in deze filosofie geen hiërarchie, in de termen van Richard Florida een kenmerk van een tolerante stad.

²⁶ Ton Bevers, Hoogleraar Kunst en Cultuurwetenschappen aan de Erasmus Universiteit hield tijdens de discussiebijeenkomsten over Kunst in de Wijken in Bacinol op 26 maart jl., een sterk pleidooi voor institutionalisering van deze voor Delft belangrijke verworvenheid mede omdat ook landelijk op dit terrein nog geen historie bestaat.

²⁷ Raymond A. Browne, in gesprek met Thea van den Bergh, 3 april 2007

²⁸ Ehsan Turabaz, in gesprek met Thea van den Bergh, 21 mei 2007

Vierhoek

De vierhoek Sport en Cultuurcentrum TU Delft, Techniek Museum, Lijm & Cultuur en World Art Delft is in dit verband kansrijk met het oog op aantrekkelijke programma's voor verschillende doelgroepen. De schaal van de stad is van een dusdanige omvang dat bestaande voorzieningen gemakkelijk bereikbaar zijn. Indien gewenst, zullen we belemmeringen wegnemen en het gebruik waar nodig stimuleren. Het manifest van de vier grote instellingen biedt hiervoor uitstekende aanknopingspunten. Wij willen aansluiten bij de bestaande infrastructuur, de geplande en gerealiseerde nieuwe wijkcentra, en de komende periode samen met onze partners bekijken op welke manier we de bewoners via een gedifferentieerd pakket kunnen verleiden met culturele activiteiten mee te (blijven of gaan) doen.

2.3.6. Democratisch Ontwerpen

Wat de nieuwe vormen van besturen betreft willen we, geïnspireerd door de industrieel Jacob van Marken, samen met de TU Delft onderzoeken hoe inhoud te geven aan de richting “*democratisch ontwerpen*” die zowel voor de fysieke stad als voor de organisatie van de stad uitdagende mogelijkheden biedt. Delft zou samen met de universiteit, het bedrijfsleven en private partners kunnen werken aan de realisatie van een “*virtual reality*” systeem waarmee de te bouwen omgeving voor belangrijke projecten vooraf kan worden gesimuleerd, en dat tegelijkertijd uitstekende mogelijkheden biedt de inwoners, en met name ook jongeren met belangstelling voor techniek, licht en geluid, bij veranderingen van hun stad te betrekken. Dit democratisch ontwerpen zou het keurmerk van de *Camera Futura* kunnen zijn. Zie 2.2.2. Voor de toekomstige samenwerking met betrekking tot de drie speerpunten willen we samen met de Faculteiten Industrieel Ontwerpen, Werktuigbouwkunde, Maritieme Techniek en Technische Materiaalwetenschappen, en Bouwkunde, overleggen hoe vanuit de gemeente en vanuit de universiteit de programma's het beste inhoud kunnen krijgen.²⁹

2.3.7. Varianten van financieel aandeelhouderschap

Wat de rol van de burgers, het bedrijfsleven en de private partijen betreft hebben de gesprekken en het inventariserend onderzoek voor deze cultuurvisie veel enthousiaste en competente creatieve burgers en partners zichtbaar gemaakt. Wij willen hen uitnodigen en vragen welke rol zij bij de verwezenlijking van deze visie willen spelen.

Wij willen de gesubsidieerde culturele instellingen uitnodigen niet alleen creatief aandeelhouder te zijn van deze stad maar ook een grotere eigen financiële bijdrage te leveren. De kleinschalige vernieuwende initiatieven in de stad zijn in belangrijke mate afhankelijk van bijdragen van Fonds 1818 dat heel gericht initiatieven ondersteunt, veelal in aanvulling op subsidie van de gemeente.

Voor de toekomst is het van belang varianten te ontwikkelen op ons subsidiemodel aangezien er een limiet is aan het verstrekken van subsidies door externe fondsen, de verhouding groot en klein meer in balans kan worden gebracht, en het gewenst is aan de versnipperde verdeling van subsidies een einde te maken.³⁰

De gemeente wil samen met het Fonds 1818 het model van expertisecentra gekoppeld aan enkele deskundige professionele instellingen of initiatieven, met als uitgangspunt de drie speerpunten, uitwerken. Het gaat dan om professionalisering, talentontwikkeling en administratieve expertise. Voor de soms al jarenlang bestaande incidentele subsidierelaties

²⁹ De bij deze Langetermijnvisie betrokken decanen hebben aangegeven voor deze aanjaagfunctie ook capaciteit op een hoog strategisch en inhoudelijk niveau vrij te willen maken.

³⁰ De nota “Fluiten voor een Cent” van de voorzitter van de gemeenteraadsfractie van de VVD mevrouw Wil Steffen zal betrokken worden bij de uitwerking van de visie, de daarbij behorende beleidsonderdelen en het subsidiestelsel. De nota bevat een inventarisatie van de bestaande subsidievormen en “Aandachtspunten voor een nieuw subsidiegebouw in Delft”.

met het Fonds 1818 en de gemeente kunnen gezamenlijk op te stellen ontwikkelmodellen helpen de afhankelijkheid van eenzijdige financiering te doorbreken. Deze gezamenlijke aanpak biedt mogelijkheden om samen met het Fonds ook landelijke fondsen en private partijen te benaderen en tegelijk op gemeentelijk niveau, in navolging van Kunst in de Wijken, te kijken of meer budgetten kunnen worden samengevoegd om onze visie vorm te geven.

De Mondriaan Stichting en het Fonds Beeldende Kunst en Vormgeving hebben recent op nationaal niveau de knuppel in het hoenderhok gegooid en de verdeling van de subsidies aangekaart. Zij pleiten voor een gerichte keuze van de overheid waardoor minder initiatieven meer geld krijgen om bijzondere dingen te doen. Delft zou met een nieuwe aanpak voorop kunnen lopen.

Het zelforganiserend vermogen van de culturele stad moet verder groeien. De overheid kan en wil de stad niet naar haar hand zetten. Veel culturele initiatieven komen tot stand zonder bemoeienis van de gemeente. Dat moet vooral zo blijven. Delftenaren gaan zich opnieuw onderscheiden door de manier waarop zij de dingen doen. Zij gaan verder met netwerken en kiezen voor zaken die bij Delft passen, en die het unieke van de stad meer glans geven.

3. Festivals

Het festivalbeleid en de stadsmarketing bieden aanknopingspunten om de speerpunten cultureel erfgoed, creatieve industrie en aandeelhouderschap verder vorm te geven en in dit licht keuzes te maken. Enkele bestaande culturele manifestaties en festivals willen wij in samenwerking met de initiatiefnemers en externe partijen versterken of binnenhalen, en door middel van een professionele stadsmarketing een grotere nationale en internationale uitstraling geven.

Wij denken aan Open Monumentendag, het Delft Chamber Music Festival, Contour dat de mogelijkheid heeft tot een festival uit te groeien, de Mooi Weer Spelen, en een tot de verbeelding sprekende manifestatie op het gebied van vormgeving en architectuur, kunst en techniek. En verder aan Taptoe Delft en de Week van de Amateurs.³¹

Het Delft Chamber Music Festival is een mooi voorbeeld van een hoogstaande kwalitatieve programmering en waarmee de stad zich nationaal en internationaal meer kan profileren.

De gemeente zal nieuwe initiatieven beoordelen op hun bijdrage aan de inhoudelijke versterking en het imago van Delft. Gezien de draagkracht van de stad en de benodigde kwaliteit kan men qua ritmiek denken aan twee of driejaarlijkse festiviteiten die elkaar afwisselen, en aan het combineren van kleinere activiteiten die goed samengaan.

Tijdens het cultuurjaar, eens in de vier jaar, maken de gemeente en de universiteit de creatieve balans op door middel van een presentatie op de Markt.

Als randvoorwaarde voor een kwalitatief en inspirerend festivalbeleid denken wij onder meer aan een intensief gebruik van het evenemententerrein van Lijm & Cultuur, en aan een festival/evenementenbureau met inhoudelijke expertise, dat Delft een eigen profiel geeft, waardoor het zich in de regio en landelijk onderscheidt. Dit bureau of deze coördinatie functie staat ook garant voor een goede spreiding over het jaar, en een gecoördineerd en professioneel sponsorbeleid. En tevens aan een licht en luchtig, en waar nodig streng en rechtvaardig, locatie- en vergunningenbeleid, via één loket, dat het wegnemen van belemmeringen en het denken in mogelijkheden tot uitgangspunt heeft. Een goede investering voor de toekomst zijn mobiele podia, die op meerdere plekken in de stad te plaatsen zijn.

3.1. Creatieve meetlat

Eén keer in de vier jaar staat de stad extra in het teken van kunst en cultuur en creativiteit, voor het eerst in 2009. Dat is het moment waarop het College en de Raad, de wijken, de TU Delft, de culturele instellingen, de kunstenaars, de projectontwikkelaars en de woningbouwcorporaties, hun verworvenheden op cultureel gebied aan de inwoners van de stad laten zien en de bewoners optimaal in deze activiteiten participeren. Delft de modelstad die creatieve technische hoogstandjes weet te combineren met een unieke sociale en creatieve betrokkenheid van burgers die zijn weerga elders in Nederland niet kent. De stad kiest hiervoor een geëigende formule door het inschakelen van een meetlat en rekenmeester. Zoals in Siena iedere wijk zijn eigen renpaard inzet, zo toont in Delft iedere wijk en instelling zijn favoriet. Jonge toptalenten krijgen de kans zich te presenteren aan de stad. De favorieten worden door een jury langs de creatieve meetlat gelegd.

Alle partijen trekken naar de Markt waar de Burgemeester, de Wethouder Cultuur en de Voorzitter van het Bestuur van de universiteit, vanaf het bordes van het Stadhuis, de prijswinnaars bekend maken. Het festival zal in 2013 en 2017 opnieuw plaats vinden

³¹ In de evenementennota zal verder op de potentie van afzonderlijke evenementen en festivals worden ingegaan in relatie tot de speerpunten van de stad.

4. Opmaat beleidsagenda

Van visie naar beleid

Deze Langetermijnvisie is een document ter inspiratie en is tevens de opmaat naar onze *beleidsagenda* voor de komende jaren.

Op gemeentelijk niveau willen we deze visie breed implementeren door vanuit cultuur, kennis en economie, ruimtelijke ordening, stedelijke ontwikkeling, architectuur, vastgoedbeheer, onderwijs, welzijn en wijkbeheer onze speerpunten te verankeren, zodat in de toekomst meer kansen kunnen worden benut.

Binnen de gemeentelijke clusters bevinden zich de strategische aandeelhouders van dit gedachtegoed. Door gezamenlijk onze middelen gericht in te zetten kan een meerwaarde worden bereikt en hebben we onze partners meer te bieden.

Een integrale aanpak van beleid van de gemeentelijke kant en een groter zelforganiserend vermogen van de sector zijn een kans om de dynamiek op het terrein van kunst en cultuur te vergroten en goede resultaten te boeken.

Beleidsplan

Er komt een *vierjarig beleidsplan* waarin de speerpunten een concrete vertaling krijgen in *programma's* en per programma en project *doelstellingen*, *producten* en *resultaten* worden geformuleerd. In dit document wordt ook duidelijk wat de onderlinge verbanden zijn van initiatieven en hoe de verschillende initiatieven elkaar gaan versterken. Deelnota's zoals bijvoorbeeld de evenementennota en de nota stadsmarketing maken deel uit van dit beleidsplan en zullen met de uitwerking van de programma's een verdere vertaling krijgen. Per programmapunt wordt een hoge ambitie geformuleerd. Voor de eerste vier jaar worden duidelijke keuzes gemaakt waar wel en waar niet op in te zetten.

Er zal worden aangegeven wie verantwoordelijkheid neemt voor welk traject; wie opdrachtgever, opdrachtnemer, programmamanager of projectleider is, en wie verantwoordelijk is voor de beleidsuitvoering.

Rol gemeente

In het verlengde van die beleidsvertaling zal ook het subsidiesysteem worden bijgesteld. Een belangrijk deel van de ambities zal tot stand komen via oud voor nieuw beleid waarbij de bestaande middelen deels op een andere manier kunnen worden ingezet.³² Dit vraagt een zorgvuldig proces en goede communicatie met de stad en al de betrokken partners. Dit proces schept ook mogelijkheden om nieuwe allianties te sluiten met externe partners zodat de stad er sterker uit kan komen.

De gemeentelijke rol en verantwoordelijkheid zal in de beleidsvertaling helder worden gedefinieerd. Het is in eerste instantie een faciliterende rol gericht op het tot stand komen van programma's en infrastructuur, zoals het scheppen van fysieke ruimte en faciliteiten voor de kunstenaars, creatieve ondernemers, amateurs, studenten en jongeren, die in onderlinge kruisbestuiving elkaar inspireren en hun nieuwe creaties aan de stad toevertrouwen.

Wij zullen ook bedrijven, woningbouwcorporaties, en horecaondernemers uitnodigen en aanspreken hun bijdrage te leveren aan de realisatie van de speerpunten van de stad.

Op deze manier kan op jaarbasis worden geëvalueerd of de doelstellingen en resultaten zijn gehaald, en waar in het vervolgtraject moet worden bijgesteld.

³² Zie noot 16 Fluiten voor een Cent.

Proces met de stad

Belangrijk is in de aanloop naar het beleidsplan de bewoners en alle partijen in de stad te betrekken bij de vertaling van de visie. Wij willen dit proces zorgvuldig vorm geven. Het proces met de stad moet recht doen aan het speerpunt aandeelhouderschap waarbij het gaat om verbondenheid, om empowerment maar ook om invulling van verantwoordelijkheid, om heldere spelregels en afspraken en de juiste mensen op de juiste plaats, op het juiste moment. Jongeren, amateurs, kunstenaars, (cultuur)instellingen en creatief ondernemers, bedrijven en private partijen moeten van uit hun rol en belangen, de relevantie inzien van de na te streven doelen en vanuit hun gevoel van creativiteit en deskundigheid, de ruimte krijgen op hun eigen manier een bijdrage te leveren.

We zullen in de eerste plaats met het cultuurveld in overleg treden.

De in bijlage 1 opgenomen ideeën komen dan aan de orde. Afhankelijk van de initiatiefnemers of trekkers zullen de onderwerpen tegen elkaar worden afgewogen. Veel ideeën zullen zonder tussenkomst van de gemeente tot een concrete vertaling komen. Andere dienen slechts als voorbeeld of inspiratiebron. Sommige ideeën moeten wellicht nog verder rijpen en komen in de tweede of derde cyclus van vier jaar pas op de agenda. De uitwerking van onderwerpen waarbij de gemeente een rol speelt zullen ter besluitvorming worden voorgelegd.³³

De vier grote instellingen Cultureel Erfgoed Delft, Theater de Veste, DOK en VAK hebben al het voortouw genomen en een belangrijk deel van hun gezamenlijke culturele agenda in “De kracht van Delft” vorm gegeven. Onderdelen van deze agenda zijn ook in de bijlage opgenomen. Aandeelhouderschap vertaalt zich zo in een actieve, fasegewijze bijdrage aan de culturele ontwikkeling van de stad.

³³ Zie verder noot 1

Bijlage 1: Ideeën uit de stad

Inspirerende gesprekken met de cultuurmakers van de stad, gedreven ambtenaren, enthousiaste professoren, creatieve ondernemers, en ambitieuze raadsleden. Ideeën uit de stad per speerpunt gegroepeerd als bewijs van het enthousiasme dat het proces in de stad tot stand heeft gebracht, als aanzet voor een eerste concretisering van de visie.

De stad als broedplaats, met aandeelhouders die van Delft een nóg mooiere stad willen maken...

Bijlage 1.1. Erfgoed

Kansrijk is:

- de rijke collecties 17de eeuwse schilderkunst en het Delfts aardewerk te relateren aan het niveau van de hedendaagse schilderkunst en vormgeving, beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte, design en de creatieve industrie
- gebiedsgerichte integrale monumentenzorg die gebruikt wordt als inspiratiebron bij nieuwe ontwikkelingen
- een gezamenlijke website van alle Delftse collecties in samenwerking met de Stichting Volkenkundige Collectie Nederland en Digitaal Erfgoed Nederland (DEN), als bron voor stadsontwikkeling en cultuureducatie, een ontwikkeling waar Erfgoed Delft sterk op inzet
- de geschiedenis van Delft te gebruiken om kinderen en inwoners van de stad meer begrip bij te brengen voor hun rijke verleden met hoogte- en dieptepunten en hierdoor de sociale cohesie en de culturele identiteit te versterken De ontsluiting van het erfgoed door Erfgoed Delft door middel van het Kenniscentrum waar onderzoek, collectievorming, beheer en integrale presentatie en informatie een zeer kansrijke en belangrijke ontwikkeling is.
- de rijke podiumtraditie en het verenigingsleven vanaf de Middeleeuwen te vergelijken met de inhoud en uitstraling van bestaande (en nieuwe) culturele festivals en theaterinitiatieven en deze te relateren aan het materiele erfgoed dat via de website in beelden zichtbaar kan worden gemaakt.
- organisatievormen een nieuwe jas te geven die past bij de culturele traditie van de stad.
- bij het verder ontwikkelen van Delft als winkelstad in te zetten op kleinschalige specialistische mode-, design- en keramiekwinkels die bijzondere producten verkopen en bij de bezoekers van de stad het gevoel van exclusiviteit en kwaliteit van de monumenten- en keramiekstad versterken
- via een uitgekiende stadsmarketing de kwaliteit van het erfgoed onder de aandacht brengen van de inwoners en een groot publiek en het te verbinden met het creatieve gezicht van de stad
- Open Monumentendag verbinden met de Creatieve Industrie door de presentatie en uitgifte van een architectuurgids op initiatief van Delft Design en TOP waarin de nieuwe architectuur van Delft de oude monumenten extra kleur verleent. Zie verder ook 1.4. Festivals 1.4.1. Erfgoed

Bijlage 1.2.Creatieve industrie

Kansrijk is:

Spraakmakende architectuur

- het ontwerpen van nieuwe gebouwen. De TU Delft zou een prominente rol kunnen spelen bij de verdere ontwikkeling op het gebied van architectuur. Een voorbeeld is de prachtige glazen overkapping van de binnenplaats van Het Prinsenhof van Mick Eekhout in samenwerking met Tak Architectenbureau, Delft.
- de nieuwe wijkcentra die een opvallende architectuur en vormgeving krijgen gemaakt van duurzame materialen en waarvoor externe gelden worden aangeboord
- nieuw te bouwen hotels die als “landmarks” aan de creatieve technische metropool een internationaal karakter verlenen
- multifunctioneel en intensief ruimtegebruik bijvoorbeeld “op het dak van de stad” dat mogelijkheden biedt voor pilots om op bestaande hoge gebouwen een creatieve route te ontwerpen die naar de oude binnenstad leidt
- de universiteit die samen met de Commissie Beeldende Kunst en Vormgeving nieuwe in het oog springende toegangspoorten vormgeeft die het gevoel van identificatie met de historische en vernieuwende stad versterken. Iedere poort wordt een “pleisterplaats” waar bezoekers van vervoermiddel kunnen overstappen of informatie kunnen krijgen. Er staan paviljoens van duurzame materialen waar de bezoeker in de gelegenheid wordt gesteld zijn tempo aan te passen aan het weldadige relaxte ritme van de cultuurhistorische binnenstad, of aan de dynamiek van de faculteiten en creatieve bedrijfsverzamelgebouwen, eens het domein van gist, gelatine, en spiritus.
- projecten van de TU Delft als “Concept Houses” die niet meer als eerste naar Rotterdam gaan maar een prominente plek krijgen aan de Schie-oeveren of de nieuwe grachtengordel
- een Architectuurcentrum dat samenvalt met TOP waar debatten worden gevoerd met de stad, architecten presentaties geven, en waar tevens de nieuwste ontwerpen op het gebied van design worden geëxposeerd

Excellente vormgeving

- de inrichting van de openbare ruimte en de rol van de vormgeving en beeldende kunst die extra kwaliteit krijgt door de inbreng van de TU Delft en samenwerking met architecten en vormgevers
- een nieuwe Commissie Beeldende Kunst en Vormgeving waarin onder meer de universiteit, Delft Design, Delftse, en Nederlandse kunstenaars en een vertegenwoordiger van Kunst in de Wijken zitting hebben
- de vormgeving van verkeer en vervoer (taxi's, bussen, trams). Kansen worden benut om bijzondere, nieuwe technieken te combineren
- straatmeubilair dat het keurmerk krijgt van “Meet in Delft” door de inschakeling van studenten, en afgestudeerde ontwerpers
- gemeentelijke representatiegeschenken vormgegeven door de nieuwe “Bruno Ninabers”
- een nieuwe huisstijl van de gemeente Delft als eerste proeve van bekwaamheid en als visitekaartje voor het nieuwe elan

- “Meet in Delft” het wereldmerk van design, techniek en kennis, dat zich door deze combinatie onderscheidt van Eindhoven en Amsterdam
- een aantal monumenten in de binnenstad high tech aanlichten (bijvoorbeeld de poorten van Delft, Lutherse kerk) waardoor in één klap het bijzondere karakter van Delft, de combinatie van erfgoed, techniek en creatieve industrie te zien en te voelen is. Deze verlichting zou zich op markante plekken in de stad kunnen voortzetten.
- jachthavens met bijzonder vorm gegeven boten en prachtig aangelegde zonneterrassen die de cultuuras een bijzondere uitstraling geven. Langs de waterkant is een route uitgezet met driedimensionale beelden van oude schepen op de Schie die contrasteren met de moderne ontwerpen anno 2017 met als hoogtepunt het nieuwe echte VOC schip in Delftshaven
- Delftshaven dat in goede samenwerking met de stad Rotterdam onderdeel wordt van een toeristische waterroute die het culturele erfgoed van de regio verbindt met de Ronde van 't Groene Hart, het wielerevenement van de vier grote steden in de Randstad en de drie provincies.
- de gemeente die met de TU Delft samen werkt bij de ontwikkeling van nieuwe producten op het gebied van vormgeving en design. Te denken valt aan meubilair op de nog te ontwikkelen terrassen en boulevards en de inrichting van gemeentelijke restaurants

De creatieve kennisstad als leidraad voor de ruimtelijke ordening

- kunstenaars en creatieve ondernemers die zorgen voor het bouwrijp maken van de cultuuras ten zuiden van de historische binnenstad. Zij worden als “creatieve anti-kraak” gefaciliteerd bij de culturele ontginning van oude industrieterreinen
- de Nieuwe Amateur die bij iedere nieuwe ontwikkeling in de stad het als zijn verantwoordelijkheid voelt, afscheid te nemen van een oude dierbare plek en dit moment op theatrale wijze met de bewoners beleeft en voor de geschiedenis vast legt. De geplande *Manifestatie van Spoorzone Delft, Babylon '07* luidt deze traditie in.
- kansen die zich voordoen om delen van de Schie als een nieuwe bestemming te geven. Een voorbeeld is het zeer hoogwaardige vooroorlogse overgangsgebied tussen de centrale vestiging van de TU Delft en het noordelijk deel van het terrein waar, met een nieuwe bestemming van prachtige monumentale panden, ingezet kan worden op een verbetering van de relatie met de binnenstad en andere stadsdelen.
- de gebieden TU midden en TNO waar in de omgeving van de Mekelweg studenteneenheden worden gerealiseerd waar op ongeveer dezelfde hoogte links van de Schie, in de omgeving van Lijm & Cultuur, kunstenaarsateliers, bedrijfsverzamelgebouwen en verblijfplaatsen voor internationale kunstenaars kunnen worden gerealiseerd, die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de Randstad, waardoor het creatieve potentieel jaarlijks met enkele procenten groeit. Het omvangrijke oeuvre van Van den Broek en Bakema kan hierbij als uitgangspunt en/of inspiratiebron dienen.
- gemengde milieus met nieuwe laboratoria in oude fabrieksgebouwen waar mensen zelf hun stad bouwen en een Rotterdamse aanpak voor het aankopen en opknappen van woningen zoals in de wijk Spangen. “Bouwen in eigen beheer” en het “Wilde Wonen” passen in de anarchistische, socialistische traditie van Delft
- de inrichting van het zuidelijk TU-gebied en het Technopolis Innovatie Park, die wordt aangegrepen om een toekomstige brug over de Schie, ingrepen op het gebied

van water, beschoeiingen, kruising van wegen, verkeersstromen, te ontwerpen als een proeftuin voor vormgeving, architectuur en beeldende kunst, temeer daar de forse infrastructurele ingrepen niet zonder financiële inspanningen van derden kunnen worden gerealiseerd. Het in de 19de eeuw ontworpen Agnetapark in de nabijheid van het Centraal Station mag daarbij als kwaliteitstoets dienen.

- Techniek Ontmoetings Punt (TOP) dat in toenemende mate functioneert als incubator voor creatieve ideeën waar bedrijven, kunstenaars, architecten, creatief ondernemers, projectontwikkelaars, investeerders en studenten elkaar inspireren en informeren. Hier wordt ook het gemeentelijk informatiecentrum voor Stedebouw en Architectuur gepositioneerd
- TOP in de binnenstad zou de start kunnen zijn van een toeristische route die de techniek zichtbaar maakt en vervolgens de echte liefhebbers doorverwijst naar de creatieve metropool aan de Schie
- het laten bestaan van witte plekken voor morgen waar de stad nog over na moet denken of waar nog geen geld voor is

Vastgoedmanagement cultuur

- het vastgoedbeleid van de gemeente dat als speerpunt heeft “culturele planologie” waardoor er geen kansen gemist worden om te bouwen aan de rijke historische en innovatieve stad. Het onderhoud, huurbeleid, creatief anti-kraakbeleid, en de strategische aankopen sluiten hierop aan. Doorstroming van (beeldende) kunstenaars behoort tot de natuurlijke processen van de stad.

Creatieve industrie

- Contour dat zich blijft vernieuwen en zich ontwikkelt tot een manifestatie van beeldende kunst, poëzie en muziek een keer in de drie jaar, en waar experimenten als het recente project van Jaap van den Ende op het Agathaplein permanent onderdeel van uitmaken
- Theatergroep MAX, het paradepaardje dat verder tot bloei komt op een rijke humuslaag van een stevige traditie van cultuureducatie en amateurkunst en dat haar landelijke positie benut om Delft meer op de kaart te zetten
- “De Mooi Weer Spelen” (het Theaterfestival) dat erin slaagt de avantgarde component van het festival te versterken of te combineren met de professionele amateurs in de stad waardoor een veel groter publiek wordt bereikt en het festival ook hierdoor landelijk de aandacht trekt
- Engelstalig theater in Theater de Veste in verband met de aanwezigheid van buitenlandse studenten en professoren
- een jaarlijks internationaal congres “New Delft” op het snijvlak van cultuur en creatieve industrie, een initiatief van DOK, Theater aan de Veste, VAK, en Erfgoed Delft, in samenwerking met het Sport- en Cultuurcentrum TU Delft, Studium Generale, Lijm & Cultuur, en Bacinol
- “Lijm & Cultuur” waar onder begeleiding van Theaternetwerk dat faciliteert, ondersteunt en prikkelt, spannende producties vorm krijgen van de talrijke amateurverenigingen die de stad rijk is, en waar ook de twee studentenverenigingen Delftsch Studenten Toneel gezelschap en Virgiel deel van uitmaken
- “de Nieuwe Amateur” (dNA) die in staat is gebleken als “academie” en “podium” de professionals en amateurs op een vanzelfsprekende manier met elkaar te verbinden en in samenwerking met Lijm en Cultuur spraakmakende producties tot stand brengt

- World Art Delft dat in opdracht van de VAK een deel van het educatiepakket voor de stad realiseert en als tegenprestatie een toegangspoort realiseert. De huidige landelijke locatie leent zich uitstekend voor een aangenaam cultureel verpozen. Er is ruimte voor de realisatie van een grote parkeerplaats vanwaar de bezoekers zich per fiets naar het centrum kunnen begeven
- “Speakers” die als uitstapje van zijn inhoudelijke programmering in de binnenstad, van tijd tot tijd samen met de grootste en bekendste concertpromotor van Nederland, MOJO Concerts, zorgt voor spectaculaire popevenementen op het evenemententerrein in de nabijheid van Lijm & Cultuur, die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op het creatieve potentieel van de Randstad
- “Bacinol II” en “Bacinol III” en “Incubator II” en “Incubator III”, de kraamkamers van startende technostarters en creatieve ondernemers die onder de naam “Yes Delft” I en II de nieuwe cultuuras kleur geven en de technici, de bouwkundestudenten en industrieel ontwerpers met elkaar in contact brengen
- Een buitengewoon spraakmakend gebouw, ontworpen door studenten of professoren van de universiteit, een etalage op “pootjes”, waar de experimenten en uitvindingen zoals de zonnewagen en de klapwiekende helikopter te zien zijn, een soort Bilbao aan de Schie, waar iedereen die een bezoek brengt aan Delft geweest moet zijn, een plek en omgeving die zich ook leent voor congressen en die zich wat presentaties betreft onderscheidt van alle musea of tentoonstellingsruimten in Nederland.
- een speciale Engelse editie van het Stadsmarketingbureau. Een verbinding tussen de binnenstad en attracties daarbuiten kan bijvoorbeeld een arrangement zijn dat korting biedt op de entree van het Vermeer Centrum Delft voor de bezoekers aan de toeristische attractie IKEA die 12 zondagen per jaar open is.
- een jaarlijks terugkerende roeiestafette tussen de studentenroeivereniging LAGA en de universiteit van Cambridge en het Wereldkampioenschap Roeien tijdens het 2de Cultuurjaar in 2013 in samenwerking met het Sport- en Cultuurcentrum TU Delft

Ruimte voor kunstenaars / studenten / bewoners

- ontwikkelruimtes voor kunstenaars en popmuziek waar ook internationale kunstenaars verblijven die naar Delft komen, en dat ook in het buitenland bekendheid krijgt door de jaarlijkse internationale congressen over de creatieve industrie
- verblijfplaatsen voor internationale studenten en professoren met werkplaatsen en ateliers
- kleinschalige woningen voor de middenklasse en hoger opgeleiden die zich willen vestigen in de directe omgeving van bedrijfsverzamelgebouwen en creatief ondernemers
- kleinschalige ateliers van allochtone vrouwen die hun expertise inzetten voor de ontwikkeling van nieuwe producten voortbordurend op de traditie van de Delftse keramiek-, tapijt- en lakenindustrie

Bijlage 1.3.Aandeelhouderschap

De rol van de gemeente:

- *opdrachtgever*: de gemeente die haar rol als opdrachtgever prominenter gaat invullen als het gaat om culturele en creatieve kansen die zich voordoen. Een zakelijke opstelling stimuleert de opdrachtgever en opdrachtnemer tot een professionele relatie.
- *Kunst in de Wijken*: dat een goed voorbeeld is van samenhangend en zorgvuldig opdrachtgeverschap en dat in de toekomst vaker kan worden ingezet in aansluiting op evenementen of activiteiten van cultuurinstellingen. Theaterspelen op straat en het uitzetten van routes zijn aantrekkelijke vormen.
- *durfgeld*: voor de toekomst van Delft is het belangrijk goed te analyseren en te volgen wat er gebeurt in de stad, en hier op in te spelen door op de juiste momenten faciliteiten te verlenen om culturele projecten tot stand te laten komen. Dit betekent ook “*durfgeld*” inzetten voor nieuwe talenten en ontwikkelingen en experimenten zonder vooraf teveel formats aan eisen te stellen
- *allianties*: kansen die benut kunnen worden om met name allianties met de TU Delft, TNO, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars te sluiten, die voor de creatieve, sociale en economische toekomst van de stad van cruciaal belang zijn.
- *inburgeren*: de inburgerings pakketten van de toekomst die een stevige dosis kunst, cultuur, kennis en techniek bevatten waardoor de nieuwe Delftenaren vanaf het begin trots kunnen zijn op de culturele en historische kwaliteiten en verworvenheden van hun stad. Bij de samenstelling van deze pakketten spelen de kennis- en cultuurinstellingen een prominente rol.
- *inspirerend overleg*: een regelmatig terugkerend inspirerend overleg tussen de gemeente, culturele organisaties en andere partners om te werken aan de vertaling en verwezenlijking van de ambities

De rol van de instellingen:

- *aandeelhouderschap*: het ontwikkelen van toegespitste programma's voor alle culturen die in de stad wonen en werken. Alle burgers en forensen van deze stad gaan zich mede-eigenaar voelen van de cultuurinstellingen met hun rijke collecties. Een *jongerenplatform* beoordeelt deze plannen op hun aantrekkelijkheid. Tevens gaat dit jongerenplatform zich uitspreken over de aantrekkelijkheid van festivals zoals de “nacht in het museum” voor jongeren. Zij adviseren de initiatiefnemers en doen hiervoor verslag op hun website en bij Omroep Delft.
- *arrangementen*: om het aandeelhouderschap nog verder handen en voeten te geven kunnen op tal van niveaus arrangementen worden ontwikkeld om de burgers en de bezoekers van de stad meer aan die stad en aan elkaar te verbinden. Een voorbeeld is de openingsweek van het nieuwe studiejaar van de universiteit, waarvoor de stad, in samenwerking met het Sport- en Cultuurcentrum, een cultureel arrangement kan ontwikkelen waaraan alle nieuwe 1300 eerste jaars deel moeten nemen. Hiervan kunnen beide partijen vijf jaar of meer profiteren. Het Filmhuis wil bij het samenstellen van deze arrangementen het voortouw nemen. Een invulling van zo'n arrangement is “24 uur verplicht non-stop filmklassiekers kijken als ontgroening voor studenten”.
- *Kunst aan de basis*: zodat via een breed netwerk binnen 10 jaar alle grote en kleine cultuurinstellingen in de stad verbonden zijn als aanbieders van structurele kunstprogramma's en een erfgoedmenu voor het basis- en voortgezet onderwijs, en

programma's in het kader van de brede school. VAK, Theater de Veste, DOK en Erfgoed Delft hebben deze lijn met hun manifest voortvarend ingezet.

- *talenten*: een ketenaanpak voor creatieve talenten die opgroeien in de stad en die, te beginnen bij het basisonderwijs, een doorlopende leerlijn kunnen volgen, via het voortgezet-, middelbaar-, hoger beroepsonderwijs, en universitair onderwijs.
- *bedrijfsbureau*: voor kleine initiatieven, verenigingen en instellingen die een grote behoefte hebben aan financiële en administratieve ondersteuning. Te denken valt aan een initiatief voor beeldend kunstenaars als Kunstenaars & Co maar dan voor amateurs en kleine instellingen. Het scouten van multiculturele talenten door middel van manifestaties zoals van de Dogtroep in Den Haag is kansrijk voor Delft.
- *100% cultuur*: Theater de Veste en DOK staan in 2017 garant voor een gecoördineerde kaartverkoop van alle Delftse culturele activiteiten en aansluiting op het Nederlands Uitbureau. Het aandeel van studenten, sociale achterstandsgroepen en ouderen aan het culturele leven van Delft is aanzienlijk toegenomen
- *Trefpunt Delft*: alle instellingen ontwikkelen gezamenlijk een digitaal bestand met alle programma's, activiteiten en tentoonstellingen van professionele instellingen en amateurs die er in Delft op een bepaald moment te zien zijn. Iedere instelling is verantwoordelijk voor het bijhouden van zijn eigen bestand.
- *Stichting Omroep Delft*: die de creatieve vorderingen op de voet volgt en dagelijks vanuit hun nieuwe standplaats DOK, kunstenaars en creatieve ondernemers aan het woord laat, die hun successen met de stad delen
- *Cultuurroute*: een bijzonder vorm gegeven cultuurroute die alle hotspots van Delft met hun mengeling van monumenten, musea, bedrijfsverzamelgebouwen, beelden in de openbare ruimte en ateliers, voor de bewoners en bezoekers van de stad verbindt, en waarop aantrekkelijke pleisterplaatsen in de vorm van restaurantjes en terrassen staan aangegeven

Organisatie en bestuur

- de universiteit die de stad met zijn talrijke verenigingen en culturele stichtingen als proeftuin gebruikt om nieuwe bestuursmodellen uit te proberen, en hiermee landelijk voorop te lopen. Studenten bestuurskunde en docenten participeren in besturen van stichtingen om kennis en expertise over te dragen en ervaring op te doen.
- subsidieaanvragen voor culturele activiteiten uit Delft bij regionale en landelijke fondsen vallen in toenemende mate op door hun hoge kwaliteit vanwege hoogopgeleide vrijwilligers in besturen van kunst- en cultuurinstellingen
- de gemeente Delft die profiteert van zijn creatieve jongens en meisjes die stage lopen vanuit de universiteit en het HBO en die niet alleen de politici maar ook de Delftse ambtenaren prikkelen hun rol kritisch en creatief vorm te geven.
- het internationale trainingscentrum van IKEA Concept Center in Delft dat de gemeente en cultuurinstellingen als klant heeft om de fijne kneepjes te leren van klantvriendelijkheid en aantrekkelijke nieuwe benaderingswijzen van doelgroepen. Hiertoe sluiten de gemeente en instellingen op jaarbasis contracten af. In tien jaar tijd ontwikkelt Delft zich tot de meest geavanceerde en klantvriendelijke culturele en creatieve gemeente van Nederland

Bijlage 1.4.Festivals

1.4.1.Erfgoed:

- *Open monumentendag*: gezien de toppositie van Delft als het gaat om de rijke historische binnenstad verdient het aanbeveling dit evenement een grotere landelijke uitstraling te geven. Het evenement ontwikkelt zich de laatste jaren op eigen kracht steeds sterker. Het is zeer de moeite waard de komende periode te onderzoeken of en op welke wijze Delft hier nog meer een eigen gezicht aan kan geven ter onderscheiding van “open monumentendagen” elders in het land. Het initiatief van Delft Design om een nieuwe (interactieve) architectuurgids te ontwerpen voor Delft, waarin ook aandacht is voor plannen voor de toekomst is een aantrekkelijke mogelijkheid
- *De schilderkunst van Vermeer en tijdgenoten* selectief gebruiken om het kwaliteitskeurmerk van Delft (inter)nationaal duidelijk te maken.
- *Geschiedenis van de Oranjes*: belangrijke historische momenten aangrijpen om het historisch bewustzijn van de Delftenaren te vergroten en het in samenhang brengen met het nationale historisch bewustzijn, een zwaartepunt voor het overheidsbeleid ook met het oog op het “burgerschap” van alle Nederlanders.
- *De Koninklijke Porceleynse Fles*: een combinatie met Delfts Design hoort tot de kansrijke mogelijkheden
- *Het Delft Chamber Music Festival* : een festival van hoge kwaliteit dat een internationale uitstraling heeft. Dit paradepaardje moet de stad koesteren en versterken.
Een festival geïnspireerd door *Chambres d’Amis* (1987), een tentoonstelling van hedendaagse beeldende kunst op locatie, onder leiding van de curator, oprichter en oud directeur van het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (SMAK) in Gent, Jan Hoet
- *Ode aan Delft*: een startend evenement dat grote aantrekkingskracht moet gaan uitoefenen op inwoners en toeristen en dat de geschiedenis en cultuurhistorische waarden van de stad zichtbaar maakt, een festival waarvoor Theater aan de Veste en Erfgoed Delft zich gaan inzetten.

1.4.2.Creatieve industrie:

- *Mooi Weer Spelen*: dit festival kan de traditie van de oude stad verbinden met het avantgarde karakter van de nieuwe stad en tot een spraakmakend landelijk evenement uitgroeien. Het festival moet de tijd krijgen om organisch met de ontwikkeling van de stad mee te groeien en de bewoners (ook de studenten) en eventuele kleinere festivals aan zich te binden. Zie ook bijlage 1.2.creatieve industrie.
- *Parade*: het mobiele kunstfestival met vijftig theaterproducties dat jaarlijks neerstrijkt in Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam uitnodigen in de toekomst ook Delft aan te doen.
- *Biennale*: Delft Design in samenwerking met de TU Delft waar op een aantal plekken in de historische binnenstad en aan de Schie ongewone bouwsels zichtbaar zijn, proefmodellen voor toekomstige woningen of tijdelijke mobiele verblijfplaatsen

1.4.3.Aandeelhouderschap:

- *de Nieuwe Amateur (Stichting Het Huys)*: dit initiatief is in staat om de aanwezige talenten in de stad op te sporen en in te zetten voor nieuwe producties. dNA vervult onder meer een rol als waakhond van de stad die aanwezig is als er “onraad” dreigt of als er afscheid genomen moet worden van een lange traditie. Het gaat om steeds nieuwe activiteiten, gekoppeld aan de geschiedenis van de stad die ook in hun naam tot uitdrukking komt.
- *Week van de amateurs*. een festival waarbij eens per jaar of een keer per twee of drie jaar alle amateurverenigingen van de stad zichtbaar zijn. Zij presenteren een weeklang een gezamenlijk programma aan de stad.

Colofon

Gemeente Delft
Cluster Wijk- en Stadszaken
Vakteam Cultuur, Kennis en Economie
Staalweg 1

November 2007